

РІК LVII, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ — 2000 — MARCH

№ 3, VOL. LVII

НАШЕ ЖИТТЯ OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LVII

БЕРЕЗЕНЬ

Ч. 3

Виходить раз у місяць
видає
СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — Ірена Чабан
Редактор англomовної частини — Тамара Стадниченко

Редакційна колегія:

Ірина Куровицька — (з уряду) — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Любов Волинець
Іванна Ганкевич
Анна-Галія Горбач
Іванна Рожанковська
Ярослава Рубель — (з уряду) — прес. реф. Головної Управи
Марта Тарнавська

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Річна передплата в США
Для членів США ..... \$ 25.00
Для інших передплатників ..... \$ 30.00
Поодинокое число ..... \$ 3.00
В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

Адміністратор: М. Оріся Яцусь
Тел./Факс: (732) 441-9377

OUR LIFE

VOL. LVII

MARCH

№ 3

Published by
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — Irena Chaban
English Editor — Tamara Stadnychenko

Contributing Editors:

Iryna Kurowyckyj — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Lubow Wolynets
Iwanna Hankewych
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj
Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair
Marta Tarnawska

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Tel.: (212) 674-5508 Fax: (212) 254-2672

Annual subscription in the USA for UNWLA members ..... \$ 25.00
Annual subscription in the USA for other subscribers..... \$ 30.00
Annual subscription in countries other
than USA..... \$ 40.00 US currency
Single copy ..... \$ 3.00

Business administrator: M. O. Jacus
Tel./Fax: (732) 441-9377

ЗМІСТ

Зоя Когут. Шевченкові	1
Людмила Смоляр. Розанда Хмельницька — образ жіночої покірности	1
Людмила Тарнашинська. Зоряний час Олени Апанович	5
Роксоляна Зорівчак. Григорій Кочур і літературний процес в Україні другої половини ХХ сторіччя	7
Марта Богачевська Хом'як. Паралелі	10
Марта Тарнавська. Дніпрова Чайка і Любов Яновська — англійською мовою	11
Сторінка Українського Музею	13
Нам пишуть	13
Our Life	
Iryna Kurowyckyj. From the desk of the President	14
News from UNWLA Headquarters	15
Martha Bohachevsky Chomiak. Lessons of History on the Eve of the UNWLA's Diamond Jubilee	16
Helene Turkewicz-Sanko. Blow Ball Kul'baba	17
Ivan Kernytsky. The Trouble with Propaganda	19
Ihor Magun. Oh my Aching Back!	20
Союзові Українок Америки — 75 літ	21
Голова США Ірина Куровицька	21
Новини Головної Управи	22
Діяльність округ і відділів	23
Відійшли у вічність	30
Добродійство	31
Нашим дітям	34
Смачного!	36

Ілюстрації Дарії Наушко.

Illustrations by Daria Naumko.

*На обкладинці: Портрет Розанди Хмельницької (приблизно
1652 рік), Львів, Історичний музей.*

*On the cover: Portrait of R. Khmelnytsky, c. 1625. Lviv Historical
Museum.*

*Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали
дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою, не подається
копій, що були поміщені чи переслані до інших видань.*

*Незамовлених матеріалів редакція не повертає, а також не ве-
де листування з приводу невикористаних матеріалів.*

*Редакція застерігає за собою право скорочувати матеріали і
виправляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом
автора, не завжди відповідають поглядам редакції.*

*Передруки і переклади матеріалів з "Нашого Життя" дозволені
за поданням джерела.*

*На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена
передплата.*

*Усі редакційні матеріали просимо пересилати на адресу редак-
ції, з поміткою "редакторів".*

Кошти вироблення кліше покривають дописувачі.

*Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема
чітко імена і прізвища поданих осіб.*

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by
Ukrainian National Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue,
New York, N.Y. 10003 ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to
"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2000 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011
Tel.: (973) 772-2166 Fax: (973) 772-1963 e-mail: computopr@aol.com

Шевченкові

Ти жив, як вмів. Ти не вкладався в рамки
Ні завтра, ні сьогодні, ні колись.
Твої і дні, і ночі, і світанки,
Тобою — до нестями прожились.
І вже ніхто їх так не перемріє!
І вже ніхто їх так не проживе!
Замовкла пісня, пісня Гамалії,
Мовчить і Візантія, не реве...
Усе мовчить!.. Ні! Ще Україна родить
Сміливців не заляканих ніким!
Ще не замовкло в нашому народі
Твоє послан'є "Мертвим і живим,
і ненародженим"... Ще за сумлінням стежать
Твої, до нас промовлені, слова!
Тепер, поете, вже від нас залежить,
Які по нас збиратимуть жнива.
Ти нам дав
Скарб Найбагатший: невмируще слово!
Й коли воно ділами спалахне,
Тоді в сім'ї Твоїй, великій, новій,
Тебе народ Твій вольний — пом'яне!

Зоя Когут

ЖІНОЧІ ПОРТРЕТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

РОЗАНДА ХМЕЛЬНИЦЬКА — образ жіночої покірності (1630 – 1686)

Розанда Хмельницька (ймовірним роком народження можна вважати 1630) – донька молдавського господаря Лупула, що входить в нашу історію як наречена Тимоша Хмельницького, а згодом його дружина. Східне виховання, дворазове перебування в сералі позбавили цю вродливу жінку будь-якої самостійності та привчили до безмовної покори. Жодного протесту, жодної боротьби не було в її житті і такою, підпорядкованою обставинам, залишалася вона до кінця свого непростого життя. В образі Розанди Хмельницької ми маємо абсолютну інший, діаметрально-протилежний, а ніж Євпраксія, або Олена Зависна жіночий тип. Образ мовчазної та покірної жінки не без труднощів реконструюється на основі незначних довідникових матеріалів та роботи польського історика А. Ролле "Жінки при Чигиринському дворі" (Київська старина – 1894. — № 1-3).

Як повідомляють нам історичні джерела впродовж двох років Хмельницькому довелося завоювати наречену для свого сина і було пролито чимало крові, доки гетьман досяг мети – порідни-

тися з молдавським господарем Василем Лупулом.

Василь Лупул був родом з Албанії, торгував у Стамбулі, згодом під час господарювання Моїсея Могили перебрався до Молдавії і досяг чину дворника – великого канцлера. Дружина його, венеціянка, донька перекладача (драгомана) Грилло, померла рано, залишивши вдівцю двох дівчаток: старшу Олену й молодшу Розанду, яку деякі літописці називають Яриною.

Лупул, торгуючи, набув собі значних статків і надував стати можновладцем, а молдавське господарство можна було купити. "Хто більше дасть туркові, той і господар", – говорили в Польщі. Справа обіцяла значні прибутки, і Лупул терпляче вичікував зручного моменту, догоджаючи вельможам падишаха, ласим до коштовних дарунків. У 1634 році він посів нарешті місце господаря. Згідно з новим розпорядженням султана через кожні три роки слід було з'являтися до Стамбулу і випрошувати милість падишаха, інакше кажучи – сипати золотом. Натомість господар міг як заманеться грабувати своїх підданих, що Лупул робив без-

оглядно.

В турецьку казну доводилося віддавати данину в розмірі 75000 левків, а прибуток складав 400000, насправді ж набагато більше та не дивно, що багатство Лупула весь час зростало.

1639 року господар одружився удруге з черкешенкою і влаштував свій двір з нечуваною розкішшю. Про його багатства розповідали всілякі дива. Літописці згадують про 6 мільйонів червоних золотих Лупула, і, хоч які були витрати і втрати, сума не мінлася. З Польщею, яка підтримувала стосунки з Молдавією, господар був у дуже великій дружбі, -- сюди можна було втекти в разі катастрофи. Старшу доньку, Олену, Лупул віддав за польського вельможу князя Радзивілла, не без опору з боку Порти. Весілля зіграли у 1645 році в Яссах. Серед гостей було немало пошукувачів руки молодшої сестри, Розанди, п'ятнадцятилітньої красуні, серед них: староста снятинський Петро Потоцький, князь Дмитро Вишневецький, Сигізмунд, брат Ракочі (князь Седмиградський). Потоцькі влаштували молодим чудову гостину в Кам'янці, куди прибула й Розанда з мачухою. Святкування тривало кілька днів.

Усе вдавалося Лупулу, доки не виступили на сцену подій козаки. Господар клопотався за інтереси Польщі перед падишахом і тим чимало прислужився полякам, за що 1650 року йому було дароване звання польського громадянина. А все ж слід було ладнати і з Хмельницьким, якого Лупул знав ще з Константинополя.

Гетьман, захоплений перемогами, мріяв про нові завоювання і взагалі про широку політику. Після Зборівської угоди Хмельницький шукає усяких способів, щоб дати лад Україні. Цілий рік він клопочеться про те, щоб скласти федерацію з південно-слов'янських і неслов'янських народів під опікою Турецького султана. Як би до Седмиградії (Трансильванії) та Румунії (Молдовії і Волощини) прилучити ще Україну, то були б великі немов штати придніпровсько-дунайські, і Штатам тим не треба було б великого війська, бо найголовніший ворог усіх тих народів, турки, не займав би їх. Але ж, щоб завести федерацію, треба великої освіти в народі, треба, щоб народ розумів, через що такий лад найкращий. На Україні це тяжко було тоді зробити. Сам Хмельницький бажав такої федерації, але не знав, що і як треба робити і для реалізації своїх плянів надумав одружити свого сина Тимоша із дочкою Молдавського господаря Василя Лупула – Розандою. Молдавія видавалася йому чи не найлегшою здобиччю.

Лупул не дуже був охочий до того, бо сам він не твердо сидів у Молдавії, та й спілка з Хмельницьким не дуже тішила його. Лупул почав вагатися та ухилятися. Як би там не було, відмова господаря образила гетьмана. Хмельницький пос-

*Портрет Розанди Хмельницької. Перша половина XIX ст., С-Петербург, Російський музей.
Portrait of R. Khmelnytsky. 19th century. St. Petersburg, Russian Museum.*

лав у Молдавію із Тимошем 16000 козаків і 20000 татар. Ці "свати", як прозвав їх Хмельницький, восени 1650 року насунули у Волощину, попалили і поруйнували багато городів і запалили столицю Господаря – Ясси. Господар утік у буковий ліс і рад-не-рад, але мусів відкупитися від татар за 150000 талерів, але лишилися 16000 козаків, яким довелося віддати 10000 талерів відкупного і згодитися на шлюб доньки з Тимошем. Договір забезпечувався заручниками з молдавського боку, і весілля намітили на кінець 1650 року. Але тоді був не такий час, щоб піднімати весілля, то його відклали надалі, бо вже у лютому 1651 року знову почалася війна: польський гетьман Калиновський вступив в Україну.

Не виказала згоди на шлюб і Порта. І Розанду вивезли до Стамбулу як заручницю на початку 1651 року. Там, у столиці, вона й прожила цілий рік, за чутками, великий візир Ахмед дуже зацікавився чарівною заручницею, яка не була байдужою до такої уваги. Двірцевий переворот звільнив Розанду – вона повернулася до Ясс. Хмельницький і далі наполягав на своєму, однак тепер після Білоцерківського миру Господар Молдавії Василь Лупул не хотів додержувати умови з Хмельницьким та віддавати свою доньку Розанду за Тимоша. Ситуація ускладнювалася тим, що шеренгу давніших пошукувачів руки Розанди поповнив польський гетьман Калиновський і Господар, користуючись нагодою, попросив допомоги у Польщі. Тоді коронований гетьман Калиновський з своїм військом став табором на березі Буга біля гори Батога, щоб не дати козакам вступити у Молдавію. Це було якраз на руку Хмельницькому,

— була зручна причина до того, щоб розпочати війну і він з військом своїм та татарами став під Ладижином, а Тиміш зі своїми перейшов через Буг вище того місця, де стояли поляки. 29-го травня 1653 року козаки і татари напали на поляків. Ті кинулися за ними навздогінці, а козаки тікали усе далі. Це робилося навмисне, щоб поляки відійшли далі від свого табору. Тим часом Тиміш зі своїми козаками кинувся на табір іззаду. Поляків взяв страх, -- вони надумали тікати. Другого дня Калиновський, відчуваючи, що військо зовсім не хоче слухати його, а навіть хоче його самого віддати татарам або Хмельницькому, повернув свою артилерію на своїх і почав стріляти на тих, що тікали. Тут враз зайнялися скирти сина, що стояли серед табору польського, переполох зробився ще більший, а тут ще з-за гори з'явилися козаки. Страшенна січа почалася. Трохи не все військо польське загинуло або потопилося у річці, самого Калиновського було вбито. Ось, так батізьким погромом закінчилося це оригінальне сватання 1652 року і Тиміш з'явився на молдавському кордоні. Слід було скоритися -- і Лупул уже сам просив прискорити весілля, аби лиш позбавитися татар і не пустити козаків до Молдавії. Урочистості відбулися через десять тижнів після батізької битви.

Польський історик А. Ролле детально описує церемонію весілля. Під час урочистостей молдавський господар намагався похизуватися розкішшю -- "їхав, як монарх". Поїзд Тимоша був значно скромнішим. Слідом за почтом рухались 3000 озброєних козаків, два ридвани, візок із казною і чотириста простих візків, у яких везли соболів "для торгівлі". Полковники в польських кунтушах їхали на чудових скакунах, далі військові музики і придворний оркестр у складі органісти, трьох скрипалів, флейтиста й сурмача зводили польські танки. За почтом їхали кілька повозів з жіноцтвом і козацькими свахами, родичками Хмельницьких, далі вози й мажі з жіночими строями, подарунками і різними ужитками. Сам гетьман не приїхав на весілля, -- він залишився в Україні, мачуха, сестри, зяті так само не з'явилися. Отож серед свих у поїзді Тимоша не було дружин вельможних козаків, приїхали здебільшого жінки простого роду. Із старшини в документах згадується Іван Виговський і Павло Тетеря -- інші не відігравали помітної ролі у війську. Виговського і Тетерю не без підстав вважали в Чигирині людьми освіченими; вони не цуралися західної цивілізації, обидва чудово говорили польською, знали латину. Тому писар повсякчас заступав нареченого і від його імені виголошував привітання і відповідав на такі ж промови.

Прибулих гостей розвели на постій: козацькі загони стали валкою "під виноградом" на

околиці столиці, а для свих віддані були зручні оселі. 31 серпня молодих вінчали у Яссах, мішаючи українські весільні звичаї з волошськими. Весільні урочистості тривали тиждень (від 30 серпня до 6 вересня). Гетьман був задоволений одруженням сина -- все ж таки це він досяг, і перший вдалий крок мав для нього велике значення. Резиденцією для молодого подружжя він визначив Суботів, розбудував дім, оточив його подвійним валом, прикрасив із середини. Здобуте Тимошем у Молдавії пішло на церкву святого Михайла, яка стояла неподалік двору на ринку і перебувала під зверхністю гетьманського сина.

З нетерпінням очікував Богдан на приїзд молодих, радісно привітав їх, задоволений тим, що придбав спільників і друзів з одного боку, хана з ордою -- свата господаря з молдаванами, з другого. Урочистий прийом готували заздалегідь: намірялися вийти навістріч поїзду разом козаки з татарами, але хан, здається, не дотримав слова, тому що гетьман зустрів молодих тільки в супроводі родичів і старшини, розмістив їх у себе в Чигирині й лише наприкінці вересня відпустив із Суботова.

Сумнівно, щоб Тиміш насправді уподобав Розанду, адже зовсім не знав майбутньої нареченої. Надзвичайно швидко Тиміш дав знати молодій, що одружився з розрахунку. Він сподівався, що Лупул озолотить його, але помилився: 2000 таларів і 2000 червоних золотих, -- втім, разом з багатим посагом, -- дрібниця, по суті; навіть подарунки поштові могли б бути щедрішими. Так, наприклад, Виговський, найбільш наближений до гетьмана з можновладних, одержав 10 ліктів оксамитів, 20 ліктів сдвабу, рисячу шубу і 300 левків. Дарунки іншим були значно скромнішими.

Були й інші причини для невдоволення. Тиміш дорікав молодій дружині за те, що вона двічі була в сералі, за ставлення до великого візиря, з милості якого сподівалася здобути свободу. Але батько Хмельницький, для котрого це дуже важливо, всіляко намагався схилити сина до кращого відношення з дружиною.

За таких умов, зрозуміло, не могло бути й мови про якийсь вплив Розанди при чигиринському дворі, навіть при сприянні тестя; та й часу не вистачало для такого впливу, бо Тиміш негайно взявся за здійснення своїх намірів. Під приводом загрози чуми, що лютувала в Україні наприкінці 1652 року, він випросив дозвіл з'явитись у Ясси, розв'язав війну з Валахією, а через сім місяців після весілля (6 квітня 1653 року) Лупулова столиця була вже в руках супротивника Степана Жирного, -- сам господар з родиною мусів рятуватися утечею, а Тиміш пішов в Молдавію, щоб підтримати тестя. У цей час Розанда з мачухою і неповнолітнім братом знайшли гостинний притулок за неприступними

стінами Кам'янця-Подільського, де старостою тоді був один з перших пошукувачів руки Розанди Петро Потоцький, який виявив себе справжнім лицарем у ставленні до беззахисної жінки.

У липні 1653 року після нової поразки Лупул утік в Україну до гетьмана, а Тиміш разом із жінками перебував в обложеної Сучаві. Поразка була невідворотною, бо господарі валахський і новий молдавський об'єдналися, щоб вигнати непроханого гостя. Коли Лупул з'явився в Чигирин по допомогу, Хмельницького там не було і Лупул, у відчай, рушив до Криму просити за гроші допомоги в хана.

Облога Сучави між тим тривала, і Тиміш був смертельно поранений осколком ядра у ногу. Захист фортеці перебрала на себе безстрашна черкешенка – дружина Лупула, і виявила незвичайну енергію і хоробрість. Розанда відіграла у цьому випадку пасивну роллю: коли мачуха пообіцяла її руку козацькому провідникові Федоровичу, аби заохотити його до захисту фортеці, вона покійно згодилася. Але все надаремно, 9 жовтня 1653 року фортецю здали.

Лупулову з сином відіслали в Седмиградський край полонянкою — скарбницю її розділили між собою переможці; козаків безперешкодно пропустили в Україну — вони не взяли з собою нічого, крім тіла вбитого Тимоша. Вдова супроводжувала печальний похід.

Тепер Розанда залишилася повною сиротою; сестра її, княгиня Радзивілл, померла раніше, мачуха і брат заслани в неволю, батько потрапив у Чорну вежу в Стамбулі, куди його віддали татари, на батьківщині чоловіка на неї не чекало нічого доброго, ситуація ускладнювалась тим, що наближалася година, коли вона мала стати матір'ю. 22 жовтня тіло Тимоша привезли в Чигирин; тут-таки Розанда народила двох близнюків-хлопчиків, які, здається, невдовзі померли, оскільки пізніше про них нічого не чути.

Урочистий похорон Тимоша відправили аж 27 грудня в Суботові, у церкві святого Михаїла, були на них батько, мачуха, сестри, козацька старшина — всі проводжали тіло з Чигирини, удова вийшла назустріч процесії зі свого будинку і є підстави вважати, що була нездорова.

Хмельницький не обмежував Розанду й надав їй у володіння маєток, де вона раніше мешкала з чоловіком. Тут відвідав удову антиохійський патріарх, який бачив її не раз на панахидах по Тимошеві. Бувала й вона у патріарха, завжди в сльозах, пригнічена, мовчазна, вона проводила життя усамітнене. Гетьманова родина не проявляла жодної уваги Розанді, її підтримував лише сам Хмельницький. На утримання вдови з двома малятами він віддав прибутки Зіньківського ключа з околицями — цей дарунок був підтвер-

джений царем Олексієм Михайловичем в особливому указі. Далі нічого не чути про вдову, джерела чомусь не згадують її при дворі Хмельницького.

Як же далі складається доля Розанди? Ймовірно, що вона не покинула Україну та проживала в м. Рашкові на Поділлі. Сусіди недоброчливо ставились до вдови, звалювали на неї вину за всі останні невдачі, але явно не виказували неповаги невістці гетьмана, тай легенда про скарби Лупула відіграла тут не останню роллю: підозрювали, що Розанда встигла врятувати частину батьківського багатства, а після чоловіка їй також дістався чималий спадок. Покійна жінка нікому не могла завдати шкоди. А через те, що свекор ставився до неї з повагою, то вдову перестали чіпати, і, на її велику радість, забули про неї зовсім.

Наступні свідчення про Розанду не зовсім переконливі. Є версії, що Юрій Хмельницький, коли став гетьманом, віддав Розанду, як нагороду, польському шляхтичу Антоновському, який перейшов на службу до козацького війська і командував артилерією. Отже, з нею знову обійшлись, як з підневільною. Шлюб взяли під 1660 рік, через рік народився син Петро. Невдовзі після цього ми знову зустрічаємо Розанду в Рашкові-Подільському або ж у сусідньому Вади-Рашкові-Басарабському, де вона живе усамітнено. Здається мова йде про Рашків-Подільський, що належав Конєцпольському: в договорі з Розандою останній віддає “дружині Тимоша Хмельницького” цю волость на правах закладу.

Про останні роки життя Розанди маємо дві версії. За однією, Накко — автор історії Бассарабії, вважає, що брат удови, Стефан Лупул, який став у 1659 році господарем, запрошував сестру до себе в Ясси і навіть послав супровід, який був розпорошений козаками: таким чином Розанда залишилась у Рашківському палаці, добре зміцненому для відбиття грабіжницьких зграй. Але це не врятувало її від катастрофи: 1666 року козаки під проводом Дрозденка вбили її за те, що вона не хотіла поділитися з ними своїм багатством. Частина награбованих коштовностей потрапила до рук Юрія Володівського, а інша, частка, дісталася Дорошенкові. Єдиним спогадом про перебування Розанди в чигиринському дворі є коштовне намисто, що зберігалось в білоцерківській церкві, куди було дароване Семеном Палієм.

Друга версія доводить, що з 1666 року Розанда жила в Молдавії, де і померла у 1686 році. Ось так догоріла свіча цієї вродливої, але, на жаль, нещасливої жінки, яка символізує жіночу покійність.

Людмила Смоляр

НАША СУЧАСНИЦЯ

Зоряний час ОЛЕНИ АПАНОВИЧ

Першою жінкою, яка потрапила на Запорозьку Січ, по праву називають Олену Апанович. Та ще в глухі застійні роки ходила серед української інтелігенції така примовка: "Це останній в Україні козак, та й той жінка!" Ще б пак! Саме перу Олени Апанович належить широковідома книжка "Збройні Сили України", яка, побачивши світ з благословення самого Юхима Шелеста, зробила її авторку враз знаменитою і водночас принесла їй стільки життєвих випробувань. Книжку (в люксовому оформленні) вилучили з продажу та зі всіх бібліотек, а пані Олену вигнали з Інституту історії НАНУ — аж на 23 роки! — просто на вулицю, заборонивши займатися історією. Причому, існувала заборона не тільки друкувати її праці, а й посилатися на них. Помер чоловік, на руках залишився малолітній син. Перестали вітатися колеги. Гіркоту тих літ розділили її друзі — історики-дисиденти Олена Компан та Михайло Брайчевський.

Невичерпна оптимістка й життєлюб, пані Олена не впала у відчай, а, допущена нарешті до технічної лише роботи у відділі рукописів Центральної Наукової бібліотеки Академії наук України, вишукувала найменшу можливість, щоб займатися науковою роботою — потай, вечорами, ночами. Її попереджали, застерігали, не допускали до неї тих, хто хотів її побачити. Так, один журналіст із діяспори, котрий приїжджав в Україну у роки стагнації спеціально, щоб познайомитися з цією легендарною жінкою, лише через чверть століття зміг поцілувати їй руку.

Але вона й тоді писала. Друкувалася в Москві, у Ленінграді, де могло прорватися крізь ідеологічні загати те, що несамовито глушилося в Україні. Звичайно, це була лише дешифрація, звичайно, її гнітила така "вирваність" із нормального життя. Але те, що її позбавили можливості зреалізуватися у молоді роки, не спричинилося, на щастя, до руйнації внутрішньої сили й снаги, а лише сприяло конденсації творчої енергії, яка вибухнула цілою низкою історичних творів, з-поміж яких "Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі" удостоєні державної Шевченківської премії (1994). А ще пані Олена — лауреат наукової нагороди 1994 року Фондації Тетяни та Омеляна Антоновичів, першою з-поміж цивільних громадян в Україні нагороджена Хрестом Українського Козацтва, встановленим і затвердженим 1947 року Президією УНР в екзилі.

Так до авторки більш як 300 опублікованих

Олена Апанович.
Olena Apanovych.

праць, з-поміж яких, окрім "козацьких", і ті, що присвячені рукописній книзі, і найпомітнішим історичним подіям в Україні, і найвидатнішому природознавцеві нашого століття Володимирові Вернадському — нащадкові запорозьких козаків, нарешті прийшло — по десятиліттях заборон і мовчання — справжнє визнання. До 75-річчя видатного історика, яке відзначалося два роки тому, побачили світ і бібліографічний покажчик "Олена Михайлівна Апанович", і ювілейне видання "Під знаком Клію. На пошану Олени Апанович", а також на її пошану збірник наукових праць "Козацька доба".

Тож можна сказати, що нині, під благословенним небом незалежної України, Олена Апанович записала свій зоряний час.

Ця скромна жінка, білоруска за національністю (мати її — полька), народжена у російській глушині (дитячі її роки взагалі частково пройшли у Манджурії), вихована радянською системою, так перейнялася українською національною ідеєю, що цілковито освоїла ту цілину, що звалася Запорозькою Січчю і присвятила їй, по суті, ціле своє життя.

Про що би ми не розмовляли з пані Оленою, — а співрозмовниця вона надзвичайно цікава, бо має енциклопедичні знання та різнобічні інтереси, при цьому не втрачаючи жіночої своєї суті, залишаючися і в поважному віці жінкою з "родзинкою", — вона знову і знову повертається до своєї улюбленої козацької теми. Нею вона живе і сьогодні: напрацьоване десятками років, нині органічно втілюється нею у підготовку рукопису "Козацька енциклопедія для юнацтва. Книга статей про історичне буття українського козацтва".

Її стихія — писати. Володіючи крім аналітичного розуму науковця ще й літературним хистом (вона — член Спілки письменників України), Олена Апанович давно вирішила для себе, що її місце — не на трибуні чи за університетською катедрою, а за письмовим столом. Але громадською роботою займається — бере участь у заходах жіночої організації імени Олени Теліги, розмірковує над проблемами жіночого руху.

Тож переговоривши про все на світі (а ті розмови з пані Оленою затягуються на чотири-п'ять годин!), перекинулися на обговорення ролі жінки в добу козацтва, а тоді вже органічно перейшли до сьогоденних жіночих проблем. Пані Олена обстоює думку, що формально усі права існують, вони задекларовані у Конституції, і ділити їх за статеву ознаку, виборюючи свої, жіночі, — значить випрошувати у чоловіків, щоб вони благосклонно відвели жінкам належне (!) їм у соціумі місце. Хіба це не своєрідне визнання самими жінками свого начебто комплексу меншовартості? Те саме стосується й організації жіночої партії (інша річ — жіночі товариства національно-патріотичного чи культурницького спрямування) — жінки повинні прагнути у парламент чи в урядові структури через різні партії, виявивши там свою яскраву індивідуальність та високий професіоналізм. Але не за квотами, що само по собі є спадщиною радянського минулого, очевидним відкупом з ласки чоловіків і, зрештою, усе тим же неусвідомленим жінками визнанням комплексу своєї начебто другорядності. Жінки, що відчувають у собі здібності політичних лідерів чи державних діячів, повинні прагнути влади не заради самої влади, як деякі чоловіки, а заради її гуманізації, створюючи у владних структурах своєрідне жіноче лоббі. З нею можна погоджуватися чи не погоджуватися, сперечатися, народжуючи у тих суперечках істину: пані Олена любить “вивіряти” на співрозмовниках свої ідеї. І ця її доброзичлива повага й уважливість до іншої людини переливається у якусь добротворчу енергію, яку вона щедро дарує тим, хто з нею спілкується, настроюючи їх на добру хвилю творчості й оптимізму. Про вдачу цієї жінки, вартої цілої книжки, свідчить її motto: “Ритм творчості перемагає фортеці і бастіони зла”.

Незважаючи на поважний вік (у вересні 1999 року їй виповнилося 80 років) та перенесену недавно серцеву атаку, Олена Апанович продовжує напружено працювати, підтримуючи контакти з колегами, численними учнями, представниками масмедіа та видавництвами. Так, лише 1997 року вона опублікувала у збірниках та провідних газетах і журналах України низку наукових розвідок, з-поміж яких варто назвати серію концептуальних статей “За плугом Господь іде. Агрокультура українського козацтва в контексті ідей Сергія По-

долинського та Володимира Вернадського (“Час-Тайм”, листопад-грудень 1997), “Гетьман Іван Виговський (журнал “Історія в школі”, ч. 1-2, 1997), “Щоденник Якова Марковича” (“Бібліотечний вісник”, ч. 4, 1997), “Гетьман І. Виговський — тактик і стратег” (у збірнику “Легенда про гетьмана”, Івано-Франківськ, 1997).

Її науково-художні тексти відзначаються літературною майстерністю, образністю; вона кохається у поезії, знає напам'ять твори своїх улюблених авторів.

Плідним був для Олени Апанович і 1999 рік. Великою радістю став для неї вихід книжки “Чортотлицька Запорозька Січ. До 345-річчя заснування” (Київ). З великим інтересом читачі України ознайомилися з такими її статтями, як “На чужині, але — з Україною. Міжнародна політична діяльність гетьмана України в екзилі Пилипа Орлика” (ж-л “Політика і час”, 1998, ч. 3), “Конституція Пилипа Орлика” (Український культурологічний альманах “Хроніка 2000”. 1998, випуск 23-24), стаття в кількох числах газети “Народна армія”, “Чигирине, Чигирине. 350 років тому столицею козацької держави став Чигирин” (липень 1998). Не залишилися непоміченими й її поважні публікації в інших часописах, присвячені українському козацькому війську та інші.

Подиву гідна невтомна діяльність цієї жінки. Щойно, здається, закінчила готувати “Козацьку енциклопедію для юнацтва”, а вже напружено працює над статтею про козацтво до Енциклопедії Сучасної України, що її нині готує до друку НТШ (Сарсель) з ініціативи невтомного Аркадія Жуковського та Національна Академія Наук України. Причому, в процесі роботи ця стаття розростається до розлогого наукового дослідження, яке не тільки синтезує увесь попередній науковий досвід Олени Апанович, а й включає в себе “новітню” історію українського козацтва — відродженого за період незалежності України.

Продукуючи наукові ідеї, синтезуючи багаторічні свої напрацювання на теренах історії України, Олена Апанович “виходить” на нові теми, нові ракурси козацької проблематики. Вона й справді — попри всі труднощі, хвороби і проблеми — переживає зоряний час, оптимістично повторюючи свої улюблені слова: “Робота не виліковує, але не дозволяє опуститися на дно хвороб”.

Тож побажаймо цій талановитій, високоерудованій, невтомній, життєлюбній, доброзичливій жінці-подвижниці, котра вміє не тільки сама працювати плідно і надхненно, але й радіти успіхам своїх колег та однодумців, доброго здоров'я, бадьорости та сил для реалізації усіх її задумів. А це — визнання та людської вдячності за все, зроблене нею досі в ім'я незалежної України.

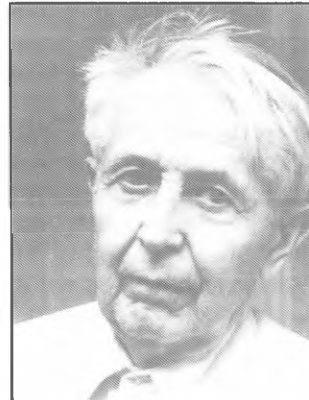
Людмила Тарнашинська.

ГРИГОРІЙ КОЧУР І ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОРІЧЧЯ

*Як в нації вождя нема,
Тоді вожді її поети.*

Є. Маланюк

Hryhoriy Kochur.

Протягом останнього півтори сторіччя українська література, і оригінальна, і перекладна, посіла чільне місце в українській культурі, здобула всесвітнє визнання і значною мірою сприяла формуванню національної свідомості українців. Професор К. О. Меннінг, відомий американський дослідник української літератури, слушно писав: “Я переконаний, що немає іншої літератури в світі, більше відданої простим людям, що зображає із більшим співчуттям їхні змагання, труднощі та досягнення, ніж українська література. Якщо взагалі є в світі література, віддана простій людині, то це українська література” (Manning C. A. *Ukrainian literature: Studies of leading authors.* – Jersey City, N.J., 1944.—Стор. 6).

Оскільки історія розпорядилася так жорстоко, що українська мова і література — головні чинники формування нації в умовах бездержавності — майже ніколи не мали нормальних умов для свого розвитку, перекладна література у нашому культурному житті, починаючи від княжої доби, відіграла надзвичайно важливу роль і як виховний засіб, і як засіб самовиразу нації, і як засіб розвитку української мови, збагачення її поетичного вислову. Слушно писав один з найвидатніших українських перекладачів ХІХ сторіччя М. Старицький у “Заспіві” до власного перекладу Байронової поеми “Мазерра”:

*...Британця пісню голосну
Я переклав на рідну мову,
Щоб неокриленому слову
Добути силу чарівну.*

(М. П. Старицький. *Поезії, 1861-1904.* — К., 1904. — Стор. 319).

“... Передача чужомовної поезії, поезії різних віків і народів рідною мовою збагачує душу цілої нації, присвоюючи їй такі форми і вирази чуття, яких вона не мала досі, будуючи золотий міст зрозуміння та спочування між нами і далекими людьми, давніми поколіннями”, — стверджував І. Франко в 1899 р. у передмові до збірки “Поеми” (І. Я. Франко. *Збір. творів: У 50 т.* — К., 1976. — Т. 5. —Стор. 7). У перших рядках найвагомшої перекладознавчої студії І. Франка “Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання” 1911 р. знаходимо: “Добрі переклади важних і впливових творів чужих літератур у кожного культурного народу, починаючи від старинних римлян, належали до підвалин власного письмен-

ства” (І. Я. Франко. *Збір. творів: У 50 т.* — К., 1983. — Т. 39. — Стор.7).

Подвижницьке ставлення до перекладацтва було властиве переважній більшості українських письменників минулого. Вони були просвітителями свого народу та борцями за його кращу долю, і своїм зняряддям, поряд з оригінальною творчістю, часто обирали переклад, що був для них водночас ефективним засобом підвищити власну майстерність.

Доля жорстока до наших перекладачів, зокрема в двадцятому віці. Скільки було серед них — поляглих, розстріляних, замучених, засланих! Їх постійно звинувачували в “закоханості в буржуазні літератури”, їх розпинали за недозволену активізацію мовних засобів, що знайшли прихисток у давніх словниках та збереглися в устах народу, — мовляв, це відхід від сучасної літературної норми. “Перекладна література на Україні має таку саму драматичну історію, що й література оригінальна, тільки вдвоє драматичнішу. Усі нагінки на мову, на письменство незмірно тяжчим обухом спадали на переклад”, — слушно писав Р. Доценко (Доценко Р. *Під знаком Миколи Лукаша // Україна.* — 1988. — ч. 50. — Обкл.).

Історію українського художнього перекладу ще не осмислено, не досліджено, не випрацьовано навіть методології її дослідження, а, тим самим, не написано ще історії української літератури. У 1997 р. професор Іллінойського університету в Урбані — Шампейні (США) М. Фрідберг опублікував дуже вартісну книжку, присвячену історії російського художнього перекладу (M. Friedberg. *Literary translation in Russia: A cultural history.* – University Park, PA, 1997. – 224 pp.). Отакого дослідження давно уже заслуговує український художній переклад.

Слова з автобіографії Т. Шевченка “Історія мого життя — це частина історії моєї Вітчизни” за-

полонюють душу, коли намагаємося осмислити історико-літературне значення творчості Григорія Кочура — одного з найяскравіших талантів сучасного українського письменства, людини франківського взірця, всеосяжного гуманітарія, поета, перекладача, історика і теоретика українського художнього перекладу. Бо ж життя Майстра було тернисте, як і доля української нації та її літератури. Усього спізнав він — і замовчування і приниження, і тюрем, і концентраційного табору, коли, за його власними поетичними словами, довелося “Крізь біль, крізь бруд, крізь тундру пронести // Свого мистецтва полум'я високе” (Г. Кочур. Інтинський зошит... Стор. 24). У вкрай несприятливих умовах він зумів зробити протягом своєї довголітньої творчої діяльності дуже багато в царині художнього перекладу, оригінальної поетичної творчості, історії літератури, перекладознавства, залишивши достойну спадщину. Феноменальний ерудит, знавець багатьох іноземних мов, він володів Рідним Словом до найпотаємніших глибин, працював над ним самовіддано, самозречено й постійно. Виходець із скромної селянської родини, (але козацького роду) Григорій Кочур — силою свого таланту, міццю любові до Вітчизни — став символом найвищої духовної еліти нації. Його доробок — поета, перекладача, педагога, дослідника — феноменальне явище в українській культурі.

А магію Слова відчув Григорій дуже рано. Він народився 17 листопада 1908 р. у невеличкому селі Феськівці тодішньої Менської волості на Чернігівщині. У заплавах та левадах чистої джерельної річки Мени, що впадає у Довженкову зачаровану Десну, і минуло його дитинство. Батько навчив хлопчика читати й писати, і з того часу Григорій не розлучався з книжкою. Чи ж не про себе писав він згодом, перекладаючи Ц. Норвіда:

*Я пам'ятаю добре, як уперше
Над сторінками сірими хилилось
Хлоп'я, обіруч голову підперши.
І скільки там живущих сил тайлось —
В читанні, в книзі, в радості читання!
Так смутно стане, ледве не заплачеш,
Як свічка гаснути почне остання,
Чи хто озветься з старших, чи побачиш,
Що кілька сторінок лишилось тільки,
Що вже кінця діткнешся вістрям шпильки.*

(Г. Кочур. Друге відлуння. — К., 1991. — Стор. 180).

Очевидно, життя складалося не з самого читання. “Я допомагав у господарстві, поступово освоюючи весь цикл хліборобських робіт — орав, волочив, жав, косив, молотив”, — писав Г. Кочур в автобіографії (Г. Кочур. Автобіографія. — Стор. 2. — Зберігається в Документації Наукового товариства ім. Шевченка у Львові).

Навчаючись у т. зв. Каліській гімназії у Мені (під час Першої світової війни з польського

містечка Калиш евакуювали сюди місцеву гімназію), Григорій розпочав літературну діяльність: видав у кількості одного рукописного примірника журнал під сміливою назвою “Зоря мистецтва”. Водночас був і найактивнішим дописувачем до нього: уміщав там своєрідні літературознавчі статті, власні вірші, а також переклади. Згодом Г. Кочур так опише свої перші перекладацькі спроби: “Ніхто мене до цього не заохочував, ніхто з моїх колеґ-віршописів не перекладав нічого. Ніякого досвіду в мене, ясна річ, не було; про теорію не мав я найменшого уявлення: просто гортаю якийсь український “Декламатор”, і вірш Надсона, відомий мені російською мовою, бачу в українській версії; беру до рук твори Мея — знаходжу там у російському вбранні Шевченкові поезії. Отже, у людей таке є, то й мене потягло те саме” (Г. Кочур. З творчої майстерні перекладача // Теорія і практика перекладу, 1991. — Респ. міжвід. наук. збірник // Київ. держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — 1992. — Вип. 18. — Стор. 171).

У Мені, де працював Григорій упродовж року після закінчення школи, відкрили книгарню “Книгоспілки”, і там він придбав збірку поезій та перекладів М. Зерова під назвою “Камена”, його ж том літературно-критичних статей “До джерел”, перші збірки М. Рильського та П. Тичини. Отоді він став палким почитувачем раннього П. Тичини і неокласиків, зокрема М. Зерова.

У 1928 р. Григорій поступив на філологічний факультет Київського інституту народної освіти — так тоді називався колишній університет (статус університету було поновлено лише у 1933 р.). Чимало теплих спогадів залишилося в нього про ті роки, але найбільше враження було від лекцій з історії української літератури, що їх читав М. Зеров. “Блискучий промовець, поет, критик, перекладач, людина енциклопедичних знань, він був, безперечно, найяскравішою постаттю серед загально дуже сильного колективу педагогів факультету”, — писав про Миколу Костевича Г. Кочур у своїй “Автобіографії” (Г. Кочур. Автобіографія. — Стор. 3-4).

Незабаром Григорію поталанило ближче познайомитися з Миколою Зеровим. Коли він навчався на першому курсі, професор С. Савченко, що вів факультативний курс французької мови, запропонував здібному юнакові перекласти децю для антології французької поезії, яку він разом із М. Зеровим редагував. Коли Григорій вдало переклав вірші поета-парнасця Ф. Коппе “Перша” і “Теслярева родина”, його залучено до участі в антології. З відомих причин, світу вона не побачила, частину перекладів було втрачено, серед них і програмовий вірш С. Малларме “L'Azur” у перекладі Григорія (під назвою “Блакить”). Але він мав змогу особисто познайомитися із усіма неокласиками,

учасниками антології — “гроном п'ятірним нездоланних співців” (М. Драй-Хмара), а також з А. Кримським. Це знайомство було надзвичайно важливим у житті Григорія. Адже неоклясики уособлювали раціоналістичну течію, якої так не вистачало нашій загалом романтичній літературі. Саме від М. Зерова починається раціоналістичний відлік в українському художньому перекладі, що остаточно покінчив з травестіями, бурлесками, пародіями.

Саме в цей час на семінарі з діалектології Г. Кочур познайомився із студенткою того ж таки філологічного факультету Іриною Воронович, що незабаром стала його дружиною та матір'ю його дітей Андрія та Оксани, яка була великою підтримкою для нього упродовж усього його тернистого життя.

Ще 1929 р. у професорів О. Білецького та М. Плевака, що працювали в тодішній столиці України Харкові, виник задум випустити п'ятитомну хрестоматію, що мала відбити, в найкращих її зразках, увесь багатовіковий розвиток західноєвропейської поезії від античності до найновіших часів. У 1931 р. з'явився третій том (література XVII-XVIII віків), йшла підготовка до перших двох (античність, середні віки та доба Відродження). М. Зеров як найавторитетніший латиніст активно готував латинську частину, Г. Кочур (на той час уже знайомий з О. Білецьким) також перекладав для цієї хрестоматії. А часи ставали все важчі, все крутіші. Однотомна хрестоматія античної літератури вийшла друком у 1938 р., але в ній уже навіть не згадували ні М. Зерова, ні М. Плевака. М. Зерова, за вироком трійки УНКВС по Ленінградській області, розстріляли у Соловецькій тюрмі 3 листопада 1937 року, а заарештований 17 травня 1938 р. М. Плевако відбував заслання в селищі Вішньовка Акмолінської області в Казахстані (там його замучили нібито невідомі злочинці 25 квітня 1941 р.). Однак переклади М. Зерова побачили світ у хрестоматії анонімно. Ось як писав про це Г. Кочур: “У справі хрестоматійні я не дуже втручався, перекладав тільки те, що мені замовляли, та й годі. Але раз я таки згадав за переклади Зерова. Відповідь була коротка й невиразна: “Будут. Без них не обійдеться”. Загадка для мене розв'язалася лише коли книга вийшла в світ і я побачив там відомі мені (та й усім) переклади Зерова, а через них уже здогадався, що Зерову належать деякі інші, менш відомі. Прізвище перекладача не було назване. Саме тому впорядник відступив від загального правила: ні в “Змісті”, ні в самому тексті перекладачі не були зазначені, і тільки в передмові впорядник зазначив, котрі саме твори належать перекладачам, яких можна було називати (Свідзінський, Державин, Кочур, А. О. Білецький, Борис Тен). А далі йшло речення: “За всі переклади, вміщені в хрестоматії і які не належать переліче-

ним раніше перекладачам, упорядник відповідає сам”. Отже, Білецький узяв на себе відповідальність за переклади Зерова (і гонорар за них носив його дружині). Не знаю, чи узгоджував він з ким-небудь такий крок, чи зважився на нього самостійно, але й в тому, й у тому разі це на ті часи було актом немалої громадянської мужності” (Лист Г. Кочура до автора статті від 10 березня 1982 р., зберігається в особистому архіві).

До речі, оприлюднюючи оцей лист Григорія Кочура, маю надію, що над змістом його замисляться деякі ще дуже юні автори (сказати б, немовлята в науці), що починають свою “дослідчу роботу” з найлегшого — з розвінчування авторитетів. Як не згадати тут мудрих слів М. Рильського: “Складна це досить річ — минулий вік судити, // Не завжди варто тут рубати з-за плеча” (М. Рильський. Як парость виноградної лози. — К., 1973. — Стор. 214).

Як син селянина-незаможника Г. Кочур спершу отримував стипендію, якої незабаром його позбавили: він з осудом відіззався про т. зв. процес над мітичною “Спілкою визволення України”, від якого почалося суцільне винищення української інтелігенції. Як наслідок, “інакодумця” не залишили в аспірантурі, хоча успіхи Григорія в навчанні давали на це повну підставу. Він одержав призначення в Молдову, працював в Балті й Тирасполі. Згодом був завідувачем катедри західної літератури та теорії літератури у Вінницькому педінституті й викладав ці дисципліни. Працював також над кандидатською дисертацією про творчість Е. Вергарна. Але ці роки в Кочуровім житті можна окреслити й інакше: чи міг свідомий український інтелігент спокійно жити в ці страшні часи, коли мільйони селян скосив штучний масовий голод у 1933 р., коли в 1934 р. заарештували Є. Плужника й Леся Курбаса та розстріляли О. Влизька, Г. Косинку, Д. Фальківського, К. Буревія й інших т. зв. “терористів”, а 1935 р. до катівень та концтаборів було вкинено його наставників та вчителів, зокрема М. Зерова, Л. Филиповича, М. Драй-Хмару. Але ці роки й гартували. Згодом він ось як напише про це:

*Я тих повинен стати голосом,
Хто в многості вже стільки років
Між тундрами з питанням болісним
Невільничим ступає кроком.*

*За цими лавами похмурими
Обстану я перед віками,
І то не в гніві, не в обуренні,
А в певності тривкій, мов камінь;*

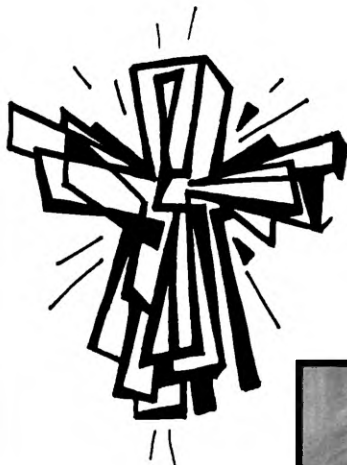
*Мов вітер, що спокійно дихає
І плине полем неозорим,
Ми скромним словом правди тихої
Стозвукій галас перебором.”*

(Г. Кочур. Ітинський зошит...С. 13).

*Роксоляна Зорівчак
Продовження в наступному числі.*

ЗЕНОВІЯ СОХОР
23.X.1943 — 9.II.1998

ПАРАЛЕЛІ

ПАРАЛЕЛІ

У березні відмічаємо вклад жінок у розвиток світової культури.

Я хочу тут відмітити пам'ять двох колег — однієї з Америки, другої з України, безжалісна доля котрих болісно відгукнулася одна одній. Обі вони залишили велику прогалину в українському науковому світі. Особисто для мене це значно більше, як втрата професійних колег. Померли дві молоді працюючі, надзвичайно добре освічені, талановиті науковці на вершці своїх творчих літ. Обі організовані, привітні, працездатні та громадсько заангажовані. Обі залишили доні-підлітки. Обі осиротили не тільки батьків, близьких, знайомих, студентів, але і цей місяць березень, місяць жінок в історії та культурі.

Зеновія Сохор виросла у Філядельфії, продукт кращого співвідношення українського середовища та американських можливостей. Знала я її з дитинства як вона, опікуючись молодшою сестрою, коли батьки були на роботі, приходила на пластові сходи. Була я подругою-дорадником її гуртка в новацтві та юнацтві. Потому Зеня сміялася, що йшла далі моїми слідами на Пенсильвонійський та Колумбійський університети, і останньою на програму Фулбрайта професорським обміном з Києво-Могилянською Академією. Ще студіювала в Лондонській школі економічних наук. Багато видавала у своїй галузі політичних наук, особливо теорії критики комунізму; була популярним викладачем; очолювала Американську асоціацію українців; робила все прикладно.

І вмирала прикладно, до самого болісного

СОЛОМІЯ ПАВЛИЧКО
15.XII.1958 — 31.XII.1999

Соломію Павличко я вперше зустріла коли їй було заледви двадцять два. Наша перша розмова у домі її батьків у дуже прикрий період американсько-радянських відносин була про Емілі Дікінсон. Соломія була вже тоді добре ознайомлена з англійською літературою всіх жанрів. Згодом, з притаманним їй іронічним гумором, вона жартувала, що щойно в Америці зрозуміла наскільки вона, помимо освіти та читання, таки носить відбиток "совєтської дєвушки". Як Зеня Сохор не носила слідів того, що виросла серед індустриальних мас Філядельфії, так Соломія була дуже далека від замкненого думання не тільки Союзу, але й східної Європи. Обі молоді жінки ставили собі високі вимоги і обі вважали це просто нормальним, нічого особливого. Робили те, на що вважали себе здатними і вважали, що можуть зробити більше, що можуть зробити краще. Докторат, професура, міжнародні виступи, низка престижних видань, полеміка про їх працю, газетні статті, інтерв'ю — це нормальне. Ані Зеня ані Соломія не вважали, що в тому щось надзвичайне. Просто, не могли й подумати, що зробили б щось іншого.

Соломія, як і Зеня, поєднувала працездатність, дисциплінованість, життєрадісність, інтелекцію, почуття гумору з громадською совісністю. Її праці з літературної критики проломлювали нові шляхи в науці в Україні, її переклади з англійського віддзеркалювали нюанси оригіналів, а її організа-

кінця. Рак був неблаганний і боролась вона з ним завзято. Коли було ясно, що смерті не відкласти, Зеня приготувлялася як і до всіх своїх завдань. Завітання з подробицями вчисляло чоловікові — англійському архітектору Давіду Перрі, як забезпечити доньці Катерині виховання в українському дусі та в католицькій церкві, які праці видати, які нариси знищити, як взагалі жити без життєрадісної меткої блондинки, що доказала як у короткому житті можна досягнути багато.

Сохор та Павличко були прикладами того, що можуть молоді жінки досягнути і як у різних частинах світу їх єднає любов до української спільноти. Не голословні, не жадні похвал та визнання, вони знали що талант вимагає праці, а небуденна інтелігенція, освіта, красномовність ставить високі вимоги до власного життя. І що обов'язком такого обдарованого життя є ділитися зі своїм народом. І вони ділились. Обі жінки розуміли — і, що більше, — жили розумінням того, що повновартісна жінка це член громади. Обі знаходили себе у кожному середовищі, обі вдало репрезентували свій народ. Обі залишили своїм донькам приклад повноцінного — хоч до болю короткого — життя.

Скільки могли б вони ще дати! А мені, самолюбю, болісно, що не вони пишуть згадку про мене — а я про них. Мої дівчата! Закликайте із небес, щоб ті, що ще живі, вміли повноцінно жити для ваших живих ідеалів!

Марта Богачевська Хомяк

ДНІПРОВА ЧАЙКА І ЛЮБОВ ЯНОВСЬКА — англійською мовою

Рома Франко і Соня Моррис та їхнє саскатунське видавництво “Ленгведж Лентернс” збагатили англійську літературну україніку вже другим томом у серії “Жіночі голоси в українській літературі”. Книжка носить назву “Серед темної ночі”, появилася з датою 1998 року, і включає на 465 сторінках 11 коротких прозових творів Дніпрові Чайки і 26 Любові Яновської. За винятком одного твору Дніпрові Чайки, а саме короткої легенди “Дівчина-Чайка”, що появилася окремою книжечкою для дітей у перекладі Марії Скрипник (Київ, Дніпро, 1983), твори Дніпрові Чайки і Любові Яновської раніше на англійську не перекладалися. Не були вони і широко відомі в українських оригіналах. “При загальному демократичному спрямуванні її творчості в окремих речах мали місце прояви буржуазної ідеології” — каже про Дніпрову Чайку бібліографічний словник “Українські письменники” (т. 2, 291-292). А про Яновську сказано, що вона “іноді стояла на буржуазно-націоналістичних пози-

ціях” (т. 3, с. 766). В країні, де вартість літературного твору міряють ідеологічною міркою, цього було досить, щоб відстрашити видавців від перевидання творів Дніпрові Чайки і Яновської, а літературознавців від серйозних критичних досліджень їхньої творчості. Все ж таки і Дніпрова Чайка, і Любов Яновська залишили помітний слід в історії української літератури і промовчувати їхню спадщину історики літератури ніяк не могли. Ці історики тільки, на всякий випадок, вважали своїм обов'язком перестерігати читачів, вказуючи на “ліберальні тенденції”, “обмеженість суспільно-політичних поглядів”, “впливи ідеалістичної естетики” та інші небезпечні гріхи цих письменниць. Збірки їхніх творів появлялися дуже рідко — наскільки мені відомо, твори Дніпрові Чайки вийшли окремою книжкою 1960 року (Держлітвидав України), а твори Яновської у двох томах, що включали її повісті, оповідання і драми, в 1959 і згодом, вже у час гласності і перебудови, в 1991 році (В-во Дніпро).

Англомовному читачеві перекладач і редактор серії запропонували з літературної спадщини Дніпрові Чайки оповідання: “Вольтер’янець”, “Чи сквиталася?”, “Уночі”, “Тень несозданных созданий”, “Месниця” і поезії в прозі: “Дівчина-чайка”, “Суперечка”. “Тополі”, “Скеля”, “Мара”, “Шпаки”. Людмила Березина-Василевська, яка вибрала собі псевдонім “Дніпрова чайка”, прожила більшість свого життя в Одесі і в її творах, зокрема в прозових мініатюрах, казках-легендах і алегоріях основним тлом, а то й героєм виступає не Дніпро, а — море. А реалістичні оповідання, включені у перекладах — це монолог вільнодумного селянина, що квестіює релігійні догми і приписи; це психологічний портрет дрібної поміщиці, що починає застановлятися над соціальною нерівністю і потребою “відплачування боргів”; це розмови у панському салоні, що віддзеркалюють погляди того часу на політику, мистецтво, літературу і українське питання; це малюнок наростаючого соціального напруження й антагонізму класів, з точки зору людини, що воліла б мирну розв’язку конфліктів, а не криваву революцію.

З творів Яновської перекладені: “Злодійка Оксана”, “Смерть Макарихи”, “Доля”, “За високим тином”, “Як Лепестина карасіру добувала”, “Метелик”, “Рукавички”, “Зарік Горпини”, “Лісничий”, “Два дні з життя”, “На Святвечір”, “Серед темної ночі”, “Свято”, “На обрії”, “Як вони її почепили”, “Горе”, “Трагедія щирого приятеля”, “Но. 1001” та “Но. 17”, “Штурм”, “Правда”, “Весняної ночі”, “З землі на Оріон”, “Вергуни”, “Милосердя Господнє”, “Труна”, “Полтинник”.

В оповіданнях Яновської віддзеркалене життя різних суспільних прошарків. Але навіть в тих оповіданнях де героями виступають селяни і де авторка дуже вдало використовує своє знання етнографічного матеріалу, вплітаючи у розповідь народні обряди, звичаї, повір’я, забобони, навіть там на першому плані в неї — психологічна аналіза душевних переживань людини, дилема етичного вибору між добром і злом. Центральна тема в Яновської — проблема людського щастя, гідності людини, часто із феміністичним ухилом. “Два дні з життя”, оповідання написане 1905 року, наприклад, розповідає про подружжя, де чоловік, хоч і щиро кохає свою дружину і залюбки хвалить її рисунки і малюнки, ніяк не розуміє і не погоджується на реальний і здійснимий план дружини провести разом з ним одну зиму в столиці, де вона могла б підучитися малярської техніки. Оповідання “Серед темної ночі”, яке дало назву книжці це маленька трагікомедія про пересічного обивателя-міщуха, що, незважаючи на свою незаангажованість і аполітичність, стає невинною жертвою зростаючого передреволюційного напруження і істеричного переляку охоронців

режиму. А написане це було 1906 року! Оповідання Яновської сповнені емоційності і драматичної напруги — не даром вона також автор численних драматичних творів, які ставилися з успіхом на українських сценах. Яновська вдало вплітає у свої твори гумор, інколи сатиру, наприклад, в таких оповіданнях як “Доля”, де зображені розважання мужика-п’яниці про невловність життєвого успіху, “Як Лепестина карасіру добувала”, де у формі монологу сільська сплетнярка змальовує свій психологічний автопортрет, “Зарік Горпини”, де жінка, щоб відпокутувати гріхи і берегти себе від спокуси, відмовляється від статевого життя з чоловіком, “Трагедія щирого приятеля” (новеля, немов з Мопассана!) про приятеля, що пробує бути посередником між закоханим паничем і його вибраною і про непередбачені наслідки цього посередництва.

Англомовні переклади Роми Франко читаються легко, без зайвої штучності, і ефективно відтворюють і зміст, і стиль оригіналів. Деякі її розв’язки трудних для перекладу місць: “спить як зарізаний” = “fell asleep like a dead man” (с. 211); “не виносили сміття з хати” = “not to wash dirty linen in public” (с. 195); “нап’ялися шкурою супостата” = “had dressed themselves in the skin of the enemy” (с. 203). Вряди-годи перекладач дозволяє собі деякі скорочення, зайві додатки, а то й неправильну інтерпретацію. На с. 195 у фразі, що починається “People, my daughter...” додано ціле одне речення, якого немає в оригіналі, а на с. 159 речення перекладача “he simply can’t keep up with all that has to be done” занадто упрощує авторську думку “ніяк зайців по полю не перестріляє” — думку, що має вагомий для оповідання соціальні імплікації.

Книжка має стислі двосторінкові нариси про Дніпрову Чайку і Любов Яновську. Редактор Соня Моррис, яка є автором цих нарисів, наголосує передусім аспекти персональної біографії обох письменниць і це дуже відрадно, бо західний читач цікавиться тлом і побутом особистого життя, яке формує світогляд письменника. Критичні ремарки обмежені до мінімуму — редактор не накидає читачеві якоїсь єдиноправильної інтерпретації творів. У вступній статті про Яновську, де мова про відкриття пам’ятника Котляревському в 1903 році — свято, яке було значною подією в житті цієї письменниці — вкралася помилка на с. 107 — це свято відбулося не в Києві, як подано, але в Полтаві.

In the Dark of the Night: selected prose fiction by Dniprova Chayka and Lyubov Yanovska. Translated by Roma Franko. Edited by Sonia Morris. Saskatoon, SK Language Lanterns Publications, 1998, 465 p. port. (Women’s voices in Ukrainian literature, v. 2) ISBN 0-9683899-1-0.

Марта Тарнавська

Творча спадщина ВАСИЛЯ ГРИГОРОВИЧА КРИЧЕВСЬКОГО

Василь Григорович Кричевський — одна з найвидатніших постатей мистецького та наукового світу України у 20-му столітті. Український Музей в Нью-Йорку відзначає його діяльність як архітекта, мистця-малювача, науковця та педагога виставкою його творів.

Виставка “Творча спадщина Василя Григоровича Кричевського”, яка саме тепер експонується в Музею, складається із 85-ти більших та менших малюнків та рисунків, а також із знімків, та різних публікацій про мистця. Твори В. Кричевського є з колекції Вадима Павловського, яку він подарував Музеєві.

Виставка триватиме до 12-го березня 2000 року.

На порозі нового тисячоліття, Музей вважає відповідним зустріти цей винятковий час зміни сторіч відзначенням творчості визначного мистця та педагога Василя Г. Кричевського, який завдяки своїм багатогранним талантам у великій мірі вплинув на розвиток українського мистецтва в першій половині 20-го століття. Ясний і динамічний у своїй творчості, він впровадив іновачії в мистецтво оформлення книжки, був піонером виразного архітектурного українського стилю, мистцем-малювачем, працював у галузі прикладного мистецтва, внутрішнього оформлення приміщень, оформляв театральні виставки. Він був науковим та мистецьким

Будинок Полтавського Земства.
Проектований В. Г. Кричевським.
Poltava Zemstvo Building. Design by V. H. Krychevsky.

консультантом для української фільмової індустрії, як і художником фільму.

Виставка “Творча спадщина Василя Григоровича Кричевського” продовжує серію виставок в Музею під назвою “У пошані до приватних колекціонерів”. В такий спосіб Музей підкреслює важливу роль колекціонерів у формуванні музейних збірок. Український Музей є безмежно вдячний Вадимові Павловському, який ще за свого життя зробив старання, щоб зберегти пам’ять Василя Кричевського.

НАМ ПИШУТЬ

Дорога Пані Редактор!

Хочу щиро погратувувати Редакції за січневе число Н.Ж., яке є дуже цікаве. Різноманітність тем є виїмкова. Важко не прочитати журналу в цілості, бо кожна сторінка принесла щось цікавого з життя різних жінок.

Теж важливі є згадки Головної Управи СУА і СФУЖО.

Бажаю дальших успіхів,

щиро здоровлю

* * *

Христя Навроцька.

Вельмишановна пані Навроцька!

Дякуємо! Такі листи — щедрі дарунки для всіх тих, хто з любов’ю і посвятою готує кожне число нашого журналу.

Вельмишановна пані Редактор!

Як про це не гірко говорити, але нині у незалежній Україні, українське друковане слово має ще більш гірку долю, ніж за часів СРСР. Національне книговидання впало за обсягом до рівня 20-их років, катастрофічно зменшуються тиражі української періодики. Та це тема іншої розмови. А за перо мене змусила взятися радісна подія у згаданій царині. Нещодавно побачив світ сотий номер літературно-мистецького, науково-популярного та публіцистичного щомісячника “Бористен”, котрий ось вже дев’ятий рік редагує письменник Фідель Сухоніс.

Видання це є глибоко національним за змістом та цікавим й пізнавальним. Є рубрика присвячена спеціально для жіночої аудиторії. У ній можна прочитати про визначних діячок національно-визвольного руху України, про подвижницьку працю наших сучасниць на освітянській та виховній ниві.

Завдяки редакції “Бористену” дізналася я й про видання Союзу Українок Америки журнал “Наше Життя”. Ф. Сухоніс завжди передає для мене і моїх колеґ нове число цього цікавого та корисного журналу. Жінки в Дніпропетровську та й взагалі на Сході України можуть лише мріяти про подібне.

Отож, засилаючи найкращі привіти славному журналу “Наше Життя” бажаємо і нашим землякам-журналістам довгих літ плідної праці.

Тетяна Майстренко,

вчителька української мови м. Дніпропетровська.

ДОВГОГО ТА ПОВНОВОДНОГО ПЛИНУ, ТОБІ “БОРИСТЕНЕ”!

Ред.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

Vol. LVII

MARCH 2000

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

FROM THE DESK OF THE PRESIDENT

In March, UNWLA Regional Councils will begin celebrating the 75th anniversary of the UNWLA. In recognition of these celebrations, the Executive Board and the National Board extend greetings to all Regional Councils and their members together with sincere wishes for success, happiness and harmony.

The first Regional Council of the UNWLA was organized in Detroit in 1935 and for this reason, the scheduled 75th anniversary celebrations by Regional Councils will begin in Detroit on March 18, 2000. The Philadelphia Regional Council was organized in 1938, and as the second Regional Council of the UNWLA, Philadelphia will celebrate on March 26, 2000. Other celebrations by other Regional Councils will follow. Each celebration will bring us new ideas so that we can strive even harder to achieve our aims and goals. Reflecting on our past accomplishments will give us new energy.

As we celebrate the 75th anniversary of our organization, we should look into our past and recognize with pride our achievements and accomplishments. We should reflect on how much time and effort were spent by UNWLA members on the organization's numerous actions and programs -- all for the betterment of the Ukrainian community in the USA or to help aid our brothers and sisters in Ukraine. But as we look at the past from a perspective of time, we see that the UNWLA, while working hard for the common good of the Ukrainian community in the diaspora and in Ukraine, has done comparatively little for its members. Our programs and special efforts have traditionally been based on the needs of others. Today, when the economy in Ukraine is in such bad shape, we are again starting a new program for others, by establishing a luncheon program for school children in Ukraine.

As we celebrate our 75th anniversary, the Regional Councils have the opportunity and the responsibility to review the goals and aims of our organization, goals and aims which are very clearly defined in the UNWLA's by-laws. Each Regional Council should take steps to ensure that all future programs and actions of the UNWLA are planned pursuant to these by-laws and to the resolutions adopted at our conventions. In keeping with this, we request that UNWLA councils, branches and members keep in mind that the UNWLA cannot make donations to other organizations as such donations can make us lose our tax deductible status.

75 years is a long time for any organization to exist; longevity is not always easy. However, we can unequivocally state that the last 75 years have not been wasted, that they represent a history of hard work and achievement. We have a great legacy and in this anniversary year, we are also looking to the future for we want to share this legacy with a younger generation of women by inviting them to become members of our organization and continue our work.

In closing, I would like to share with you some recent highlights of the UNWLA's accomplishments. *Our Life* has a new computer. Our thanks again to all those who, at the 25th UNWLA Convention, made generous contributions toward the purchase of this computer. We also have our own web page -- <http://www/unwla.org>, and we invite all UNWLA Branches and Regional Councils to submit notification of their celebrations, programs, and activities which we can include on our web page. We are currently seeking a suitable candidate to assume responsibility as coordinator of a UNWLA "chat room" program on the Internet. Let us hear from you.

With God's blessings in all of your endeavors,
Iryna Kurowyckyj, President

Sitting at the Bishop's table during the celebration of His Excellency's Names Day are: Lev Futala, President of SUMA (Yonkers) Federal Credit Union, Dr. Bohdan Kekish, President of Self Reliance New York Federal Credit Union, Iryna Kurowyckyj, President of Ukrainian National Women's League of America, H.E. Bishop Basil Losten, Anna Kushniryk, Consul of Ukraine to New York, Dr. Askold Lozynsky, President of Ukrainian Congress Committee of America and Ukrainian World Congress.

NEWS FROM UNWLA HEADQUARTERS

- **On January 12, 2000**, the UNWLA was invited to participate in a committee organized to honor General Taras Chuprynka, the Commander of the Ukrainian Insurgent Army, on the 50th anniversary of his tragic death. Irena Chaban, editor-in-chief of *Our Life*, represented the UNWLA at the organizational meeting of the committee and was elected one of the committee's vice-presidents.
- **On January 13, 2000**, a telephone conference was set up with Leon Fuerth, Vice President Al Gore's national security advisor, to brief members of the Ukrainian community about the outcome of the December 1999 Gore-Kuchma Binational Committee meeting in Washington. UNWLA president Iryna Kurowyckyj participated in the conference call, during which she expressed her concerns about women's issues in Ukraine that had not even been raised at the meeting.
- **On January 15, 2000**, UNWLA president Iryna Kurowyckyj and *Our Life* editor Irena Chaban attended a name day celebration for Bishop Basil Losten. In her greetings to the Bishop, President Kurowyckyj mentioned the priests and nuns who were recipients of UNWLA scholarships. Bishop Losten is a great supporter of the UNWLA Scholarship Program and is one of the program's sponsors.
- **On January 19, 2000**, the Ukrainian Embassy in Washington D.C. hosted a traditional Christmas Concert. The UNWLA was represented at the event by Motria Sloniewsky, UNWLA Vice President and Public Relations Chair.
- **On January 22, 2000**, Dr. Zenon Matkiwsky and Alexander Kuzma, Esq., visited UNWLA headquarters to share some thoughts on new developments in Ukraine with respect to children's health. President Iryna Kurowyckyj and recording secretary Barbara Bachynsky met with the guests.
- **On January 27, 2000** the UNWLA president attended a briefing on the FY 2000 budget for U.S. assistance to Ukraine at the Office of the Coordinator on Assistance to the New Independent States at the Department of State in Washington, D.C.
- **On January 29, 2000**, the first Executive Committee Meeting of the UNWLA of this century was held.

LESSONS OF HISTORY ON THE EVE OF THE UNWLA'S DIAMOND JUBILEE

by MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

In the last few years, I have had the great pleasure of digging into the written record of the UNWLA, an exercise that gives me a wonderful vantage point from which to view the achievements of the organization. Sometimes, if I suspended a sense of time while reading the minutes of the 1930s, I felt they could be about today. Please do not misunderstand me. It does not mean we are treading water. It means we are helping our society move with the tide. How many organizations can boast that type of continuity?

The Ukrainian National Women's League of America was founded in 1925, in actuality, the result of a fusion of a number of American-Ukrainian women's organizations, enacted to make possible Ukrainian representation at international gatherings. At the Triennial Meeting of the International Council of Women in 1925, it was necessary to defend Ukraine's claim to independence from both Poland and Moscow controlled Ukrainians. This activity continued and expanded. Without the UNWLA, until the most recent years, Ukrainian presence on the international women's arena would not have been possible.

Let me briefly mention our major achievements. First and foremost is the extent of real financial support for our fellows in Ukraine and in countries outside the United States. From its beginning, the UNWLA has channeled direct funds to various needs as they emerged. For instance, support for flood victims in Western Ukraine was collected in 1927 and then again, for the same area, in 1998. Had Ukraine not been a colony, more would certainly have been done for flood control and the population would not have had to rely on volunteer organization support fifty years later. We have

to be proud of this aspect of both diplomatic and economic volunteerism of our organization.

Equally substantial has been UNWLA philanthropic aid to orphans, widows, students, displaced persons and other refugees. Equally important has been our aid to institutions abroad, such as schools, hospitals and orphanages.

As you see, we help others and help them more than we help ourselves. Service is very much our motto. Generations change, language usage changes, but the basic idea of service does not change.

During the first decade of the organization, the UNWLA was very much a venue for women to get together and support themselves emotionally. In a very real fashion, UNWLA branches were clubs for women, a haven where they could be themselves on their own terms -- Ukrainian-American women. The geographical dispersal of our members has reduced somewhat this aspect of our activity. The creation of our UNWLA web page and the expansion of e-mail communication may help recreate this sense of community.

This brings me to another aspect of continuity in our organization -- complaints that we work on behalf of others, not for ourselves. From the thirties, a specific criticism has surfaced most frequently: We do not take our organization seriously. We do not place our organization on top of the list of those to which we belong or those which we support.

The strength of our organization lies in our ability to fulfill the emotional needs of Ukrainian American women. Helping others is in our nature. But let's not forget that we have to help ourselves to keep the tradition of service of the UNWLA going.

BLOW BALL KUL'BABA

The Dandelion and the Weeping Willow

A Ukrainian Folk Tale About Friendship

Once, high in the Carpathian Mountains, lived a Blow Ball. Round like a ball, grey like an old woman's silvery hair, yet so light that the lightest wind could blow her away .. and in that part of the world they called her Kul'baba.

Down in the valley, by the winding Donets River, lived a Weeping Willow swaying his long silvery branches, so long that they touched the ground covered with the greenest grass anyone ever saw.

The wind came and blew Blow Ball Kul'baba into a thousand little Blow Ball seeds and they all scattered over the land like little parachutes. One seed fell near Weeping Willow down in the valley by the winding Donets River.

Days went by and the little Blow Ball Kul'baba seed went unnoticed. But one morning, Weeping Willow's branches touched a new plant as they swept across the green grass that carpeted the land on the banks of the Donets River. The plant had three long sharp leaves. She was so tiny yet so determined to hold on to the ground that Weeping Willow smiled at the newcomer. She was so tiny and so naive with only three leaves to protect herself. But at a closer look, Weeping Willow determined that these leaves looked like some ferocious animal's teeth. And although he had never seen a lion, he thought to himself, "A good name for my new neighbor would be Miss Dandelion because these leaves look like the teeth of a fierce lion." And soon Weeping Willow decided to befriend the newcomer and with his long weeping willow branches and silvery leaves he gently caressed Blow Ball Kul'baba whom he had named Dandelion.

One day Weeping Willow decided to be neighborly and Greeted Blow Ball Kul'baba:

"Good morning to you, little one."

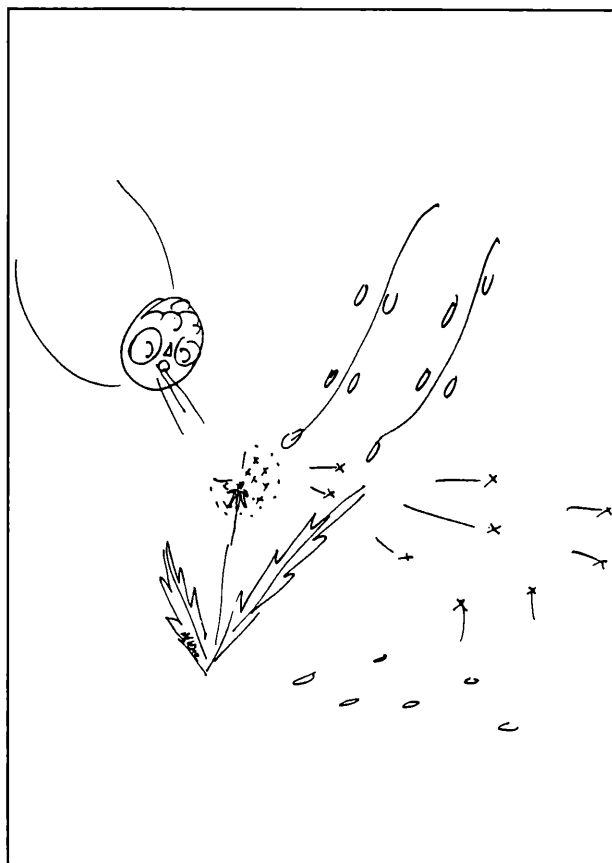
"And good morning to you too," replied Blow Ball Kul'baba.

"What is your name?"

"My name is Blow Ball Kul'baba and what is yours?"

"I am Weeping Willow."

And so they became friends. The wind would sway Weeping Willow's branches and Weeping Willow

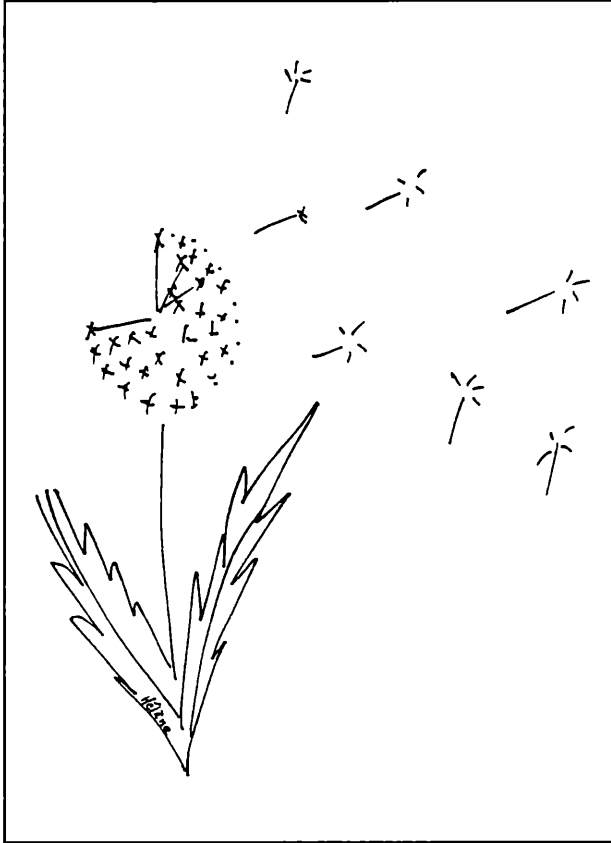
would caress Blow Ball Kul'baba. But one morning Weeping Willow woke up and to his surprise, saw Blow Ball Kul'baba in bloom! There was a yellow flower in the middle of the sharp looking leaves.

"You are brighter than the sun!" said Weeping Willow. "You are so beautiful!"

"You are beautiful too," replied Blow Ball Kul'baba. "I always admire you at night. With your shiny leaves, you are more silvery than the moon."

And from that moment, they always found nice things to say about each other and Blow Ball Kul'baba was happy.

Weeks went by. One morning when Weeping Willow looked up, the yellow Dandelion flower was there no more. Instead, Weeping Willow found a fuzzy white ball and he began to weep:

"Oh! Where have you gone Blow Ball Kul'baba? Where are you my little Dandelion?"

Then Weeping Willow heard a tiny whispering voice:

"I am still here ... but I have grown and it's time for me to go ... Don't be sad ... we had a good time together ... We were friends and I will find a way to always comfort you!"

Then the wind blew and Blow Ball Kul'baba suddenly burst into a thousand little pieces that looked like little white parachutes. They scattered all over the land. Weeping Willow stood all alone and sad by the winding river. When Fall came, Weeping Willow lost all his silvery leaves.

Snow covered the land and all winter long Weeping Willow stood alone by the frozen winding river. Then Spring came. The frozen river came alive again. New silvery leaves appeared on Weeping Willow's branches. Green grass blades happily greeted the new season. But Weeping Willow was still sad. He missed his friend Blow Ball Kul'baba and when the night came his leaves turned into big silvery tears.

One morning, when Weeping Willow woke up, there was a big, big surprise. Thousands of yellow flowers were scattered throughout the green grass blades.

It was like thousands of friendly happy eyes surrounded by an army of sharp looking leaves shooting from the ground. And all the golden flowers greeted Weeping Willow.

"Good morning, Weeping Willow!"

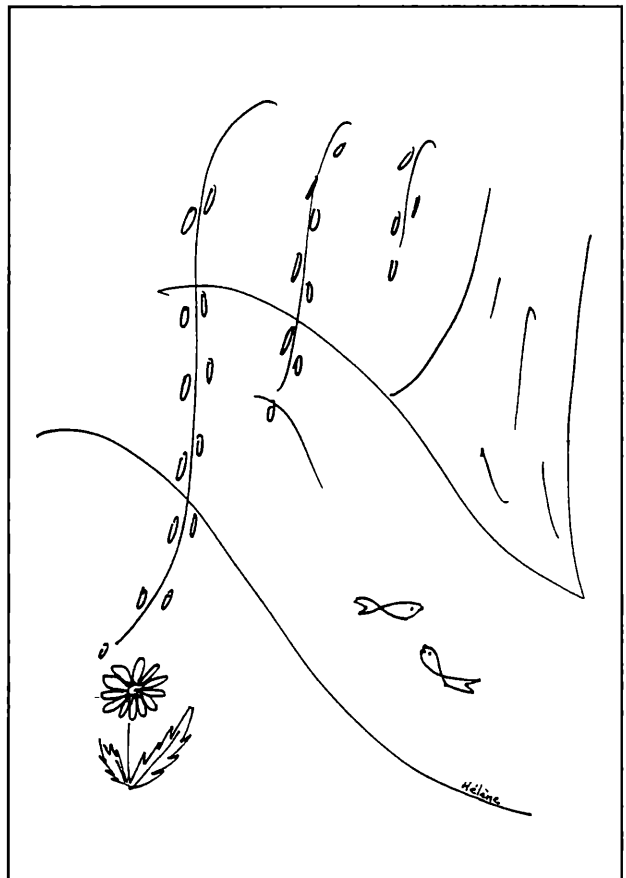
Weeping Willow was so surprised that his silvery leaves again turned into tears, but this time it was tears of joy.

Now Weeping Willow understood Blow Ball Kul'baba's promise to always be with him and always comfort him. His branches stretched even more to touch the ground and caress the golden flowers in the grass.

And people who know the story of Blow Ball Kul'baba and Weeping Willow know that Blow Ball Kul'baba stands for friendship and that true friendship gives tenfold.

*From Ukrainian Folklore
as retold to American children
by **Hélène Turkewicz-Sanko, Ph.D.***

*Copyright **Dr. Hélène Turkewicz-Sanko**
John Carroll University, 1999.*

THE TROUBLE WITH PROPAGANDA

by IVAN KERNYTSKY

Miss Katrusia studies political science at Columbia University.

In addition to pursuing her studies, she tries to spread Ukrainian propaganda wherever she can, devoting a great deal of effort, enthusiasm, good will, and sometimes even her own money to this pious duty.

She is particularly active in promoting Ukrainian music and choral art among her non-Ukrainian friends.

For an upcoming concert by one of our better choirs, Miss Katrusia invited a truly international group of friends: two Indians from India in national costume, one Brazilian, and one Turk from Ankara. The exotic guests, who sat in one of the closest loge boxes, attracted the attention of the audience, and Miss Katrusia was roundly praised for her cultural mission.

Of course, before the concert she gave her guests an exhaustive lecture on Ukrainian choral art in general and about the performers in the concert in particular. Then she gave each of her friends a detailed program, in English, and told them:

"Anything I might have missed or forgotten you can learn from this program."

The concert was divided into two parts, the first consisting of serious historical songs and the second of popular songs. One of the first songs on the program was "Zakuvala ta syva zozulia," which elicited, as always, great enthusiasm and endless applause from the audience. But the Turk did not display any special enthusiasm. He stuck his nose into the program notes and seethed. In the notes he could read an exact English translation of the text of the song, including the words "So, when word reached the Turkish sultans, no wonder, they ordered the chains to be forged even stronger."

The Brazilian, sitting next to the temperamental Turk, poked him in the ribs with his elbow and looked at him mockingly. The Turk turned away, embarrassed, and Miss Katrusia paled a little.

It happened that the next song on the program was "Revut-stohnut hory khvyli po syniomu mori," from

Shevchenlo's *Hamalia*. Once again the program contained a translation of the text, describing how the Ukrainian Cossacks suffered, cried out, and longed for their homeland in Turkish prisons.

Appended to the text of the song was an explanation. "The choir begs God to liberate the prisoners from Turkish captivity."

In Miss Katrusia's loge box an unpleasant chill descended. The discrete Indians were diplomatically silent, but the carefree Brazilian was openly jeering at the Turk, saying: "Oh, I see you are imperialists and colonialists, too!" The Turk was turning darker shades of red while Miss Katrusia was turning whiter and whiter.

Finally, when the choir got to the third "anti-Turkish" song -- the chant about the Blessed Virgin of Pochaiv, how she "turned the bullets away, killed the Turks, and saved the monastery" -- the guest from Ankara could stand things no longer, excused himself, and said to Miss Katrusia:

"Thank you for inviting me to this concert, and for the friendship between nations, and for the united, anti-bolshevik front. Goodbye!"

Without waiting for the popular songs on the program, he left the concert hall.

Miss Katrusia broke into tears.

*****

*Reprinted with permission from **Weekdays and Sunday** by Ivan Kernytsky, illustrated by Edward Kozak, and translated by Maxim Tarnawsky.*

*Ivan Kernytsky, who died in New York in 1984, was the author of several books in Ukrainian and was acclaimed as the most popular Ukrainian writer in the United States. **Weekdays and Sunday** is Ukrainian heritage with a chuckle. Available from MOSTY, 6509 Lawnton Avenue, Philadelphia, PA 19126-3745. \$17.00 plus \$3.00 shipping and handling.*

OH MY ACHING BACK!

by IHOR MAGUN, M.D.

Lower back pain is a common physical complaint encompassing a wide range of age groups. This problem can range from benign to quite serious. With the increase in "weekend athletes", back pain is more prevalent than ever. It can manifest itself suddenly, can become worse over time, or can even reveal an underlying abnormality.

Back pain is classified into three types. Acute back pain is temporary, less than six weeks in duration. Subacute back pain lasts between six and twelve weeks. Chronic back pain lasts for more than twelve weeks. As you can see from the given time frames, all back pain takes time to heal.

The most common cause of back pain is musculo-skeletal in origin. The muscles are strained and compromised, but there is no involvement of nerves. We are usually aware of the pre-back pain activity that produced this discomfort.

Sciatic pain is due to compression of a nerve root by a disc that has slipped out. The pain usually travels down a nerve-root pathway, usually radiating down the leg either to the knee or the foot.

More significant causes of back pain can be associated with "sensory changes" such as numbness, loss of control of bowel/urinary habits, unrelenting pain, of unintentional weight loss. These symptoms warrant immediate attention and medical workup because they

may be a sign of malignant disease. Fever or infection, especially tuberculosis of the spine, is possible even in this day and age. Abdominal aneurysm, a widening of the abdominal aorta, may be signaled by a severe, sudden back pain. Spinal artheoarthritis produces localized pain and stiffness. Osteoporosis can cause lower back pain symptoms occurring mostly from collapsed spinal vertebrae.

Managing the more significant causes of back pain requires addressing the cause itself. For acute back pain which is musculo-skeletal in origin, ice is helpful (but only in the first twenty-four hours), followed by hot, wet heat. Immersing a towel in hot water is better than dry heat (heating pad).

Bed rest is helpful only on the first day and a gradual return to normal activities is recommended. Anti-inflammatory agents such as aspirin or ibuprofen are helpful. Acetaminophen can also be used. Anti-spasmodic medications prescribed by a physician are useful, but frequently not necessary.

A word about preventing back pain: be kind to your back. Lift objects by bending your knees rather than bending over. Use caution carrying or pushing heavy objects. Get yourself a good, firm mattress. And finally, listen to what your mother said -- Stand up straight!

СОЮЗОВІ УКРАЇНОК АМЕРИКИ 75 ЛІТ!

ГОЛОВА СУА Ірина Куровицька

*Щиро вітаємо
Округи Дітройту і Філадельфії
які починають святкування
75-ліття заснування
Союзу Українок Америки.*

Екзекутива Союзу Українок Америки

Дорогі членки СУА!

У березні розпочинаємо цикл святкування Округами 75-ліття СУА. Екзекутива і Головна Управа СУА вітає і бажає багато успіхів та дружньої і родинної атмосфери Округам ювілятам! Першою організованою Округою (у 1935 році) був Дітройт, який і перший святкуватиме наш ювілей 18 березня ц. р. Округа Філадельфія, зорганізована у 1938 р., — святкуватиме 26 березня.

Святкуючи сімдесятипятиліття заснування Союзу Українок Америки, можемо глянути у минуле та оцінити скільки посвяти, часу та енергії вклали членки нашої організації на різні почини і акції — все для добра нашого народу.

Сімдесят п'ять років праці — це довгий і не завжди легкий шлях для організації. Ми його не прогайнували, сьогодні сміло можемо сказати, що наступним поколінням є що передати. Наша спадщина велика. Своїми починами союзнянки творили гідну історію не лише Округи чи Відділу але й доповнювали багатогранну мозаїку нашої організації.

Кожні святкування приносять нові задуми, нові ідеї для дальшого існування. Глянувши у минуле ми дістаємо енергію і бажання продовжувати даліше.

Сьогодні, коли дивимося з перспективи часу, бачимо, що СУА все працював для добра громади, а дуже мало для себе і своїх потреб. Акції СУА є спрямовані на добродійні почини, особливо під цю пору коли нова держава Україна у жахливому економічному стані, де навіть найменші громадяни потребують нашої допомоги.

Дорогі союзнянки! Святкуючи 75-ліття СУА по Округах маємо добру нагоду перевірити напрямні праці нашої організації, які є точно подані у статуті СУА, та перевірити чи дійсно проводимо програми згідно з ним та резолюціями, прийнятими на Конвенціях.

Особливо потрібно звернути увагу чи гроші з каси СУА призначаються на інші установи і організації, тому що такі датки загрожують СУА втратити статус звільнення з оподаткування.

Радо ділимося нашими здобутками — редакція "Нашого Життя" вже має свій комп'ютер. Ще раз дякуємо добродіям (членкам СУА) які так великодушно відгукнулися на цю потребу на XXV Конвенції.

Ми вже маємо павутинну сторінку (web page – <http://www/unwla.org>), прошу зголошувати свої святкування, програми та інші імпрези Відділу чи Округи.

Ми даліше шукаємо особу, яка вестиме цю програму (чет рум на інтернеті).

Ще раз бажаю всіх благ та Божого благословення!

Ірина Куровицька,
голова Союзу Українок Америки.

Новини Головної Управи СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ДЛЯ ЗАПОЧАТКУВАННЯ НОВОЇ АКЦІЇ СУА “МОЛОКО І БУЛОЧКА НАЙМОЛОДШИМ ШКОЛЯРАМ УКРАЇНИ” 59-ий ВІДДІЛ СУА У БАЛТИМОРІ СКЛАВ 1.000 ДОЛ.

**ДОРОГІ СОЮЗЯНКИ 59-го ВІДДІЛУ, ВИ ПЕРШИМИ ВІДГУКНУЛИСЯ НА НАШ ПОЧИН!
СЕРДЕЧНО ДЯКУЄМО!**

Екзекутива Союзу Українок Америки.

12 січня. З ініціативи Товариства вояків УПА ім. генерала-хорунжого Романа Шухевича в Нью-Йорку створено Крайовий громадський комітет по відзначенню 50-ліття трагічної смерті Головного командира УПА. Представник СУА Ірена Чабан була обрана однією із п'яти заступників голови Президії комітету.

13 січня відбулася телефонічна нарада керівників українських американських організацій з Леоном Фиртом – дорадником віце-президента США Альберта Гора з питань національної безпеки. Голова СУА Ірина Куровицька брала участь у цій нараді. Вона підкреслила важливість проведення заходів спрямованих на покращення невідрадного становища жінки в Україні.

15 січня. Стемфорд, Конн. На святкування іменин Владика Василя Лостена запрошення одержали голова СУА Ірина Куровицька і головний редактор “Нашого Життя” Ірена Чабан. І. Куровицька привітала Владика, висловила йому признання за підтримку Стипендійної Акції СУА та подарувала книгу “Мілена Рудницька: статті, листи, документи”. На святковому обіді були присутні також інші членки СУА.

19 січня у Посольстві України в США у Вашингтоні відбувся святковий концерт. СУА репрезентувала заступни-

*Гості святкового прийняття у Владика Василя Лостена.
Зліва: Я. Кузик, І. Куровицька, Н. Дума, І. Чабан, Владика Василь Лостен, Л. Зелик, М. Лозинська, Р. Кекіш.
Guests at reception for Bishop Basil Losten.*

ця голови СУА для справ зв'язків Мотря Слоневська.

22 січня. У Нью-Йорку відбулася зустріч голови СУА Ірини Куровицької і протоколярної секретарки Головної Управи СУА Варки Бачинської з президентом Фонду допомоги дітям Чорнобіля д-ром Зеноном Матківським і директором Організаційного розвитку ФДДЧ Олесем Кузьмою.

27 січня. На запрошення Державного Департаменту США у Вашингтоні Ірина Куровицька була учасником брифінгу у справі допомоги Україні.

29 січня. Відбулися чергові наради Екзекутиви СУА. Наступне засідання відбудеться 11 березня.

З приводу вжиття неправильної сітки, наголовки в лютьневому числі "Нашого Життя" надруковані нечітко. За цю прикру помилку перепрошуємо.

Друкарня.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОКРУГ І ВІДДІЛІВ

ОКРУГИ ЮВІЛЯРИ

ДІТРОЙТ

Голови Округної Управи СУА Дітройту від 1935 до 2000 р.

1935-39	А. Стоцько	1958-59	М. Черіба	1975-76	М. Слойбі
1939	А. Ганиш	1959-61	П. Будзол	1977-79	Р. Дигдало
1940-41	І. Козаченко	1962-65	А. Волкер	1980-84	Л. Колодчин
1942	М. Сена	1966	О. Климишин	1985-91	О. Лончина
1943-54	М. Ясінська	1967-70	С. Дуб	1991-94	Н. Гевко
1954-57	О. Шустер	1970-72	Я. Сена	1994-96	Л. Колодчин
1957	О. Омецінська	1973-74	О. Лісківська	1996-99	К. Іваницька
				1999 --	Л. Колодчин

Округу СУА Дітройт зорганізовано з метою координації праці у 1935 р. із чотирьох Відділів — 1-го, 5-го, 23-го і 26-го. Оформлено цю організацію у “Центральний комітет СУА”, 1939 р. переіменовано на “Філію СУА”, 1955 р. на “Округну Раду”, а в 1975 р. прийнято назву “Округна Управа СУА”.

Історію Дітройтської Округи можна поділити на три періоди: перший — до Другої світової війни, другий — післявоєнний і третій — від проголошення Незалежності України 1991 року.

Перший період праці позначався тісним зв'язком з рідним краєм, особливо акцією допомоги Закарпатській Україні, збереженням традицій і культурних надбань, нав'язанням зв'язків з американським суспільством, поширенням інформації про Україну. У тій праці проявили себе Анна Стоцько, Юлія Шустакевич, Анастасія Волкер, М. Ясінська і Катерина Хомяк. Як активні членки американських організацій, вони нав'язали контакти, та поширювали правду про Україну серед впливових американських жінок. Видано книжку “Українське жіноцтво Дітройту”.

Після закінчення Другої світової війни, Округа Дітройту, під проводом Ірени Козаченко і Катерини Хомяк, несли значну допомогу українським скитальцям переселенчих таборів в Німеччині, рятували їх від насильної репатріації до Радянського Союзу. У другому періоді 1948 р. з Німеччини почали масово приїжджати жінки т. зв. “нової еміграції”. Вони були національно свідомими і включилися в існуючі, або творили нові відділи СУА.

На новому етапі (1950-1980 рр.) за каденцій Оксани Омецінської, М. Чариби, Павлини Будзол, Анастасії Волкер, Олени Климишин, Стефанії Дуб, Ярослави Сени, Олени Лісківської, Мирослави Слейбі і Роми Дигдало, при гармонійній співпраці місцевих і новоприбулих жінок відзначили 70-ліття

Українського Жіночого руху і 35-ліття СУА. Відбули Х Конвенцію СУА, організували протестаційні маніфестації, проти переслідування українських жінок в СРСР. Відзначено 50-ліття СУА, 90-ліття жіночого руху і т. зв. “Декади жінки” (1975 р.), а в 1976 р. “Рік української жінки”. Зорганізували чотири дитячі світлички. Відбули багато різних імпрез і авторських вечорів. 1979 р. Округа переорганізувала і поширила корпорацію “Українське село” для побудови мешкань старшим особам. Цей проєкт завершили у 1984 р. Присвячено велику увагу виховній праці, та зв'язкам з американським суспільством. У 1963-85 рр. зорганізовано 8 нових відділів СУА.

У наступній декаді (1980-91 рр.) Округу очолювали Лідія Колодчин і Оріся Лончина. Велику увагу присвячено організаційній ділянці, що збільшило Округу до 600 членок. 1986 р. Будівельний комітет Округи, головою якого була Лідія Колодчин, підшукав і закупив торговельний центр де міститься Домівка СУА, а в 1994 р. спалено “моргедж” в сумі 60,000 дол.

Відсвятковано 50-ліття Округи, та 65-ліття СУА, за редакцією Олени Климишин видано Ювілейну книжку. Посилено медичну і харитативну допомогу Україні, відсвятковано 100-ліття Жіночого руху, влаштовано виставку ікон з нагоди святкування 1000-ліття Хрещення України. 1990 р. відбулася XXII Конвенція СУА яку очолила Наталія Гевко.

Третій період історії Округи починається у 1991 р. з проголошенням Незалежності України. У цій декаді Округну Управу СУА очолювали: Наталія Гевко, Лідія Колодчин і Квітка Іваницька. Цей період знаменується великим похваленням зв'язків з Україною і ролі “неофіційних амбасадорів” Української справи в американському середовищі. Суспільна опіка вела широку акцію: збірку фондів, медикаментів, одягу для дітей Чорнобиля, сиро-

*Комітет відзначення 75-ліття Округу Дітройт. Зліва: М. Лісовська, Н. Гевко, В. Патерин, А. Мацелінська, І. Тарнавська, Л. Казевич, К. Іваницька, Л. Яхницька, С. Король, О. Лісківська, Л. Конюх, Л. Колодчин, М. Йованович.
Detroit Regional Council's Committee to Commemorate 75th Anniversary of UNWLA.*

тинців і для осіб похилого віку на Дніпропетровщину, допомогу емігрантам "четвертої хвилі", курси англійської і української мов; групові зустрічі із стейтовими законодавцями. Придбали комп'ютер, зорганізували курс навчання комп'ютерської системи. Відбули багато імпрез, таких як "Львівський вечір", "Вечір юних талантів", мистецькі виставки і доповіді. Діловий комітет, який очолила Анна Мацелінська, зорганізував триденну конференцію під кличем "На зустріч українській жінці". Округа

завершила 1995 рік урочистим відзначенням 70-ліття США.

У такому короткому нарисі історії Дітройтської Округи не можливо перерахувати великі здобутки багатогранної праці кількох поколінь наших союзниць. Проте велике признание і подяка належить сотням союзниць, які безкористно з великою посвятою працювали і далі працюють на славу Божу і добро Союзу Українок Америки і українського народу.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

Окружну Раду Філядельфії створено в червні 1938 р. на нараді шести відділів США. Головою стала Олена Штогрин, секретаркою — Олена Лотоцька. Того ж року відділи спільно вшанували Ольгу Басараб і Лесю Українку у 25-річчя її смерті та вислали протест у справі приєднання Карпатської України до Мадярщини до урядів різних країн

12 березня 1939 р. відбувся перший окружний з'їзд з участю восьми відділів. Окружна Управа стала членом Американського Червоного Хреста й Інтернаціонального Інституту у Філядельфії.

1940 рік. З нагоди 15-ліття США влаштовано День української жінки, а восени — показ народної ноші.

1941 р. На другому окружному з'їзді обрано головою Анну Бойко.

1942 р. Головою Окружної Ради стала Олена Лотоцька. Окружна Рада видавала інформативний бюлетень про працю округи.

1943 р. Головою знову обрано Олену Штогрин.

1944-1946 рр. Голова — Антоніна Кульчицька. В тому часі влаштовувано імпрези для придбання фондів.

1947-1959 рр. Голова — членка-основниця Окружної Ради Анна Сивуляк. Постають 10-ий і 43-й Відділи у Філядельфії, 11-ий у Трентоні, 13-ий в Честері та 54-ий у Вілмінгтоні. Окружна Рада включається і бере участь у Конгресі УККА, підтримує видання книжки "Дух полум'я" Лесі Українки англійською мовою, відзначає 70-ліття жіночого руху. Округа налічує 15 відділів.

1960-1961 рр. Голова — Ірина Качанівська. Зорганізовано дитячі світлички у 43-му, 54-му і 59-му Відділах. Засновується 44-ий Відділ.

1962-1964 рр. Голова — Наталія Лопатинська. Округа бере участь у міжнародному фестивалі. Працює виховний семінар — п'ять лекцій у різних дільницях міста.

1964 р. Голова — Вероніка Цегельська. Відсвятковано 70-ліття голови Централі Олени Лотоцької, 20-ліття журналу "Наше Життя", 15-ліття СФУЖО. Постає новий Відділ у Вашингтоні. Влаш-

товано свято Ольги Кобилянської.

1965-1966 рр. Голова — Осипа Грабовенська. Відбулася зустріч 2-го, 13-го і 15-го Відділів у Честері. У Філядельфії постали нові Відділи — 80-ий, 90-ий, у Бетлегемі — 91-ий.

1967-1968 рр. Голова — Лідія Дяченко. Для активізації членства проведено сходу голів з доповідями про обов'язки і активність членства. Відбулася конференція виховних референток, двічі — зустріч молодих професіоналісток з громадянством. 21 жовтня 1968 р. в Честері всі відділи влаштували маніфестацію проти поневолення інтелектуалів в Україні.

1969-1971 рр. Вдруге головою обрано Наталію Лопатинську. Відзначено 75-ліття Почесної голови СУА Олени Лотоцької. Відбулася конференція Суспільної опіки. 13 грудня 1969 р. відзначено 30-ліття Окружної Ради і вшановано її Почесну голову Анну Сивуляк.

1971-1972 рр. Голова — Осипа Грабовенська. Окружна Рада влаштувала виставку ікон св. Ольги з конкурсу СУА та виставку українських мисткинь у рамках Федерації Жіночих Клубів.

1972-1976 рр. Час ювілейної Конвенції. Голова Окружної Ради Галина Царинник. У 1972-1973 рр. свої ювілеї відсвяткували Відділи: 42-ий — 40-ліття, 52-ий — 35-ліття, 13-ий — 20-ліття, 11-ий і 54-ий — 15-ліття, 78-ий — десятиліття, 1974 р. — 30-ліття "Нашого Життя".

1975-1977 рр. Голова — Лідія Дяченко. Для зміцнення зв'язку між членством і обговорення вирішальних питань, відділи Округи починали громадський рік спільними сходами. Для популяризації СУА референтки Окружної Управи підготували радіопередавання про участь жіноцтва СУА в починах громади, про журнал "Наше Життя" та дитячі садочки. Величаво відсвятковано в Окрузі 50-ліття СУА. Округа взяла активну участь у відзначенні 200-ліття Америки та 100-ліття українського поселення, брала участь в однотижневій конференції Генеральної Федерації Жіночих Клубів. Під час Конвенції УККА почесна голова СУА Лідія Бурачинська була відзначена Шевченківською грамотою. Того ж року відбулося урочисте відкриття Українського Музею СУА. Округа влаштувала концерт піяністки Юліани Осінчук і призначила весь дохід на розбудову Музею. Округа нараховує 20 відділів.

1978-1982 рр. Голова — Наталія Даниленко. Округа гостила XIX Конвенцію СУА. Головою Конвенційного комітету була культосвітня референтка Округи, членка 43-го Відділу СУА Людмила Чайківська. Перед Конвенцією посвячено прапор Округи. 1981 р. влаштовано конкурс на гумореску, День союзанки. Відбулася триокружна конференція преси і організаційних референток, а також конференція голів Окружних Управ: 11 листопада

1978 р. — урочистий 40-літній ювілей Округи.

1982-1984 рр. Голова — Ростислава Матла. 1983 р. відбувся День союзанки, а в травні — бенкет в пошану почесної голови СУА Лідії Бурачинської в її 80-річчя. При Окрузі існували два гуртки книголюбів. 4 березня 1983 р. продано дім СУА у Філядельфії, Централю перенесено до Нью-Йорку. Продажем і перепровадженням займалася голова Округи Ростислава Матла при допомозі союзанок. Згідно з рішенням Окружної Управи, Окружна Управа і відділи перепровадилися до Українського Освітньо-Культурного Центру, де маємо свою домівку. Того ж року відбулася конференція суспільної опіки.

1984-1987 рр. Голова — Марія Кондрат. У квітні 1985 р. відзначено століття жіночого руху, 1986 року для громади зорганізовано виступ учасниць Світової жіночої конференції в Найробі. Панелістками були Марта Богачевська-Хом'як, Олена Процюк, Дора Рак. Розповсюджено цеглини та жетони на Український Музей на суму 1,625 дол. Округа організувала вечір Стипендійної акції СУА та вечір у пошану Олени Лотоцької до десятиліття її смерті. Перестали існувати Відділи: 41-ий (членки влучилися до 90-го Відділу), 86-ий у Філядельфії та 115-ий у Балтиморі. Голова Округи була членом місцевого комітету відзначення 1000-ліття Християнства Руси-України.

1987-1990 рр. Голова — Оксана Фаріон. 22 травня 1988 р. відбулася цілоденна конференція голів і організаційних референток. 14 жовтня 1989 р. — організаційна конференція, тоді постав новий Відділ молодшого покоління ім. княгині Ольги і йому надано число 88. Влаштовано 10 червня зустріч "Мати і донька", а в жовтні 1987 і 1988 р. — "Вишивані вечорниці". Відбувся вечір Марти Богачевської-Хом'як, авторки книжки "Феміністки всупереч собі. Історія українського жіночого руху, 1884-1939", та виставка вишиваних обрядових рушників роботи Мирослави Стахів.

1990-1991 рр. Голова — Марія Одежинська. В листопаді влаштовано конференцію Суспільної опіки, а в березні 1991 р. — Конференцію на культурно-освітні теми.

1991-1996 рр. Голова — Оксана Фаріон. 4 жовтня 1992 р. заходами Округи відбулася організаційна конференція — товариська зустріч "Українська жінка сьогодні". 19 грудня 1992 р. Округа відзначила 90-ліття Почесної голови СУА і СФУЖО Лідії Бурачинської. Під час святкувань відбулася презентація книжки Лідії Бурачинської "Народна ноша" та мистецька програма.

23 жовтня 1993 р. влаштовано бенкет-бенефіс з нагоди 50-ліття журналу "Наше Життя". Передано 10,000 дол. на Пресовий Фонд журналу і 1,785 дол. на сторінку "Нашим дітям", яка друкувалася в журналі.

У 1993 році ми урочисто святкували 50-ліття журналу “Наше Життя”. Проведено збірку, відбуто бенкет та з ініціативи референтки для справ культури Анни Д. Гаврилюк підготовлено і видруковано книжку “Нашим дітям” з вибраних дитячих сторінок з “Нашого Життя” (по дві найцікавіші сторінки з кожного року), почавши від 1965 року. Видруковано 500 примірників книжки по 100 сторінок. З цієї акції передано 1,835 дол. на Запасний Фонд “Нашого Життя”.

17 квітня 1994 р. відбувся річний окружний з'їзд. 16 жовтня Округа влаштувала бенефіс на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку. Під час імпрези залу прикрашувала виставка народного одягу з приватних колекцій. Приєднано 60 членів для Українського Музею та передано на Будівельний Фонд понад 10,000 дол. 2 квітня 1995 р. Округа відзначила пам'ять покійних членок СУА. Відбулася поминальна Служба Божа і святочні сходи з програмою. 7 травня відбувся окружний з'їзд. Головою перевибрано Оксану Фаріон.

1995 р. 25-го жовтня Округа відзначила 70-ліття СУА.

1996 р., 24-27 травня Округа гостила XXIV Конвенцію Союзу Українок Америки. Головою Конвенційного комітету була Марія Конрад, членка 90-го Відділу СУА у Філядельфії. Під час Конвенції надано Почесне членство СУА голові 52-го Відділу Стефанії Вочок.

1966-2000 рр., голова Округи Марія Раковська. У жовтні того року Округа влаштувала спільно із Фінансовою комісією СФУЖО успішний вечір Василя Симоненка.

1997 р. з ініціативи голови Марії Раковської відбулися дві успішні конференції. 19-го квітня — Конференція зв'язків та екології, а 28-го вересня — організаційна конференція “Сучасні побутові питання української жінки”. Марта Пеленська, референтка екології Округи і Головної Управи СУА, була учасницею другого Всесвітнього Форуму Українців у Києві 21-24 серпня 1997 р.

1998 р. на Окружному з'їзді іменовано почесною членкою Тамару Рац, довголітню секретарку Округи. У грудні Округа зібрала і вислала потерпілим від повені на Закарпатті 317 посилок і 10,995 дол. Округа пишається тим, що головою Номінаційної комісії XXV Конвенції СУА, яка відбулася в Чикаго 28-31 травня 1999 р., була голова Округи Марія Раковська.

Філядельфійська Округа нараховує 14 відділів, в яких є понад 350 членок. Приємно вказати на те, що до праці в відділах включаються новоприбулі жінки з України. Округа є меценатом Українського Музею і членом Федерації Жіночих Клубів. Впродовж року Округа відбуває 7 засідань Управи і 6 Екзекутиви. Округа щорічно є співучасницею свята “Жінки Героїні” від 1966 р. П'ять

*Комітет відзначення 75-ліття Округи Філядельфія.
Перший ряд, зліва: М. Касіян, М. Трофименко,
М. Раковська, А. Гавриляк. Другий ряд зліва: Х. Іжак,
Хомин, Р. Цюк, Д. Кульчицька, А. Максимович,
З. Захарчук, Н. Оранська, М. Пеленська, З. Сохацька.
Philadelphia Region Council's Committee to Commemorate
75th Anniversary of UNWLA.*

відділів святкували ювілеї: 2-ий Відділ — 70-ліття, 13-ий — 60-ліття, 20-ий — 50-ліття, 43-ій — 40-ліття і 52-ий — 60-ліття. Виховна референтка провела дві імпрези: “Запізнаймося” і конкурс “Природа і ми”. Конкурс “Природа і ми” здобув перше місце. Далше продовжуються зв'язки між школами в Америці і Україні. До Українського Музею Округа передала 13,420.00 дол.

Велику працю проводить суспільна опіка Округи, референтка Надія Оранська. Членки комісії суспільної опіки відвідують мешканців піклувальних домів, на Різдво і Великдень підготовляють і завозять їм святкові подарунки. Округа має зв'язок з Україною, містом Черніговом. Туди вислано пакунки з одягом і шкільним приладдям для дітей. Три членки Округи входять до Головної Управи: Софія Геврик — заступниця голови СУА для справ організаційних, Марія Пазуняк — музейно-мистецька референтка і Оксана Фаріон — заступниця голови для справ культури.

Членки Округи працюють у СФУЖО та інших громадських організаціях. Статті про діяльність Округи друкуються в часописах “Свобода”, “Америка” і журналах “Наше Життя”. У співпраці з відділами за 62 роки свого існування Окружна Управа заініціювала і провела багато корисних починів для СУА і української громади Філядельфії. Округа поповнюється новими силами, міцнішає і впевнено крокує в майбутнє.

Анна Максимович,
пресова референтка Округи.

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТОВІ

8 грудня 1999 р. у Вашингтоні, Президент України Леонід Кучма нагородив федерального суддю Богдана Футей президентським орденом Другого ступеня.

Під час нагороди мати судді Марія Футей Юрків вручила Президентові Л. Кучмі листа від 33-го Відділу СУА в Пармі, Огайо з поздоровленнями, та GRATULACIЇ з повторним обранням його Президентом України.

Марія Футей Юрків є референткою Суспільної опіки 33-го Відділу ім. Лесі Українки в Пармі, Огайо і активною членкою Відділу.

Лукія Медицька,
скарбник 33-го Відділу СУА.

Зліва: Марія Футей Юрків — мати федерального судді, Мирослава Футей — дружина судді, Богдан Футей — федеральний суддя та Президент України Леонід Кучма. Ukraine's President Leonid Kuchma meets with United States Federal Judge Bohdan Futey.

СВЯТКУВАННЯ 20-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ

4 грудня 1999 р. 45-ий Відділ СУА міста Дітройт відсвяткував 20-ліття своєї самовідданої, багатогранної та невтомної праці.

Для проведення цього свята був створений комітет, який очолила імпрезова референтка Наталія Гевко.

Свято відкрила голова Відділу Стефа Король, яка привітала членок та гостей. Хвилиною мовчання пом'янули членок, які відійшли у вічність.

Стефа Король запросила до ведення програмою Наталію Гевко, яка сердечно подякувала за довір'я та у своєму виступі велику увагу приділила тій дружній, теплій, гармонійній, повній взаємного довір'я атмосфері, в якій кожна членка змогла реалізувати свою ініціативу, особисті якості та невичерпну енергію для спільного подолання тих проблем, які постійно виникали в процесі довгих років праці.

За словами ведучої, святкування ювілею є непересічною подією, а 20 років великий проміжок часу в житті кожної людини, кожної організації, а особливо такої як СУА, та дає змогу оглянутись на пройдений шлях, зробити підсумки, накреслити плани та перспективи на майбутнє.

До слова запросили колишніх голів 45-го Відділу СУА — доктор Марію Балторович, Марту Шехович, Мирославу Цап, Мирославу Кізіму та Орісю Лончину. Вони зворушливо згадували цікаві епізоди їхнього головування та поділилися з присутніми досвідом безкорисливої праці в СУА для допомоги Україні.

Стефа Король коротко розказала про трагічний і нелегкий життєвий шлях Катрусі Зарицької, ім'ям якої названий наш Відділ, який за словами

ведучої Наталії Гевко, є унікальним. Серед членок Відділу є членка, яка ще перед війною в Україні вступила в Союз Українок, є членки, які вступили у Відділ, приїхавши до Америки після війни, а також членки з найновішої еміграції і серед них наймолодша — 20-літня студентка з Києва.

Від імени членок Відділу ведуча висловила велике признання та сердечну подяку основницям Відділу — Марії Балторович, Анні Бігун, Любі Калимон, Ірені Кісіль, Марії Козак, Дарії Конюх, Славі Коссака, Любі Левак, Орісі Лончині, Мирославі Цап, Марті Шехович та Лідії Колодчин, завдяки наполегливій праці якої зродився 45-ий Відділ. Лідія Колодчин — голова Окружної Управи Дітройту виголосила привіт від імени Окружної Управи, побажала членкам Відділу дальшої плідної праці та підкреслила, що 45-ий Відділ — один з найкращих в Окрузі. Для Лідії Колодчин присутні заспівали "Многая літа".

Розвагова частина почалася в'язанкою народних пісень у виконанні співачки Марусі Назаренко в супроводі піяністки Ольги Соловій. Наталія Гевко розказала декілька жартів та з великим артистизмом прочитала дві гуморески Павла Глазового "Цікава бабуся" і "Кухлик", та гумореску Едварда Козака "Домашня анструкція", які викликали гучний сміх та створили веселі настрої. Всім добре відома гумористка членка 45-го Відділу СУА М. Шехович прочитала свою гумореску "Хто ми?" Присутні з веселим настроєм приступили до обіду, перед яким М. Шехович прочитала молитву.

Під час десерту репрезентантки відділів прочитали привіти, а від імени членок СУ міста

Членки 45-го Відділу СУА під час ювілейного вечора з нагоди 20-ліття Відділу. Перший ряд, справа: колишні голови Відділу: М. Шехович, М. Цап, М. Балтарович, О. Лончина, М. Кізіма, С. Король. Другий ряд: З. Серафим, Д. Конюх, С. Коссак, Л. Патерин, І. Тарнавська, Л. Лятишевська, Т. Розгін, М. Дяків, Л. Левак, Н. Гевко, В. Журківська, Л. Кізіма, І. Джуль, А. Бігун, В. Крива, І. Кучер, А. Бей.

Members of UNWLA Branch 45 celebrate their twentieth anniversary.

Львова Віра Крива привітала членок 45-го Відділу та прочитала вірш "Ви рідний скарб неоцінимий". Після обіду провели лотерію.

Укінці Стефа Король подякувала всім членкам Відділу та членкам комітету за підготовку

цього святкування, гостям за присутність та Наталії Гевко за талановите ведення програмою, що забезпечило успіх ювілею, побажала веселих свят та щасливого Нового Року.

Лідія Кізіма.

ВШАНУВАННЯ ЮВІЛЯТКИ

10 листопада 1999 року членки 33-го Відділу ім. Лесі Українки зібралися в ресторані, щоб спільно відзначити 90-ліття Мирослави Гук. Від Управи Відділу ювілятку привітала Оля Дем'янчук. У привітальному слові вона відзначила, що активна участь Мирослави у жіночому русі в Україні сягає тих далеких часів, коли в умовах жорстокої національної політики Польщі потрібно було не лише зберегти свою українську ідентичність, але й вирішувати соціальні проблеми, розвивати свою культуру та освіту. Добре усвідомлюючи ролі жінки у розв'язанні цих питань, Мирослава Гук довгі роки провадила активну роботу в Союзі Українок Галичини, а переселившись до Америки, продовжила її в СУА, поєднуючи з активною участю в Пласті. Не втратила вона інтересу до цих питань і тепер — живо цікавиться життям громади в Пармі та проблемами сучасної України, з великим задоволенням ділиться своїми спогадами.

На зустріч прийшло багато членок, щоб привітати ювілятку та почути її спогади. А спогади Мирослави можуть доповнити цілий розділ історії Союзу Українок, членкою якого вона є ще з 1930 року. Доля звела її в ті роки з Міленою Рудницькою — відомою українською громадською діячкою того часу, яка весь свій талант і сили спрямувала на оборону прав українського народу і особливо жіноцтва. Мирослава вела протоколи Головного відділу у Львові, який очолювала тоді Мілена Рудницька, крім того, вона перейшла два вишкільні кооперативно-сільськогосподарські курси, що були

організовані з допомогою Союзу Українок. Під час вишколу Мирослава слухала лекції професора Володимира Старосольського, Мілени Рудницької та інших провідників українського національного життя. Потім Мирослава виконувала у Головному відділі крім протоколів і інші доручення, здійснюючи зв'язок з філіями. Дуже цікаві спогади Мирослави і про Перший Жіночий Конгрес, який відбувся в Станиславові у 1934 році. Мирослава була присутня на ньому і добре пам'ятає все, що там відбувалося. Вона розповідає про ті гучні оплески, якими делегатки привітали обрання Софії Русової до Почесної президії Конгресу, промови делегаток. Постійно підкреслює красу висловлювань Мілени Рудницької, логічність аргументів в її виступах, палкий національний патріотизм та надзвичайні її організаторські здібності. Зворушлива її розповідь про свято на майдані, яке відбулося на другий день Конгресу, коли дівчата в українських регіональних строях виконували різні вправи. На Конгресі були присутні делегатки з різних країн та регіонів України, все відбувалося дуже цікаво, емоційно впливаючи на почуття, назавжди залишилося в пам'яті. Мирослава і тепер, розповідаючи, хвилюється. Розповідям ювілятки немає кінця... Членки відділу з великим інтересом слухали живу учасницю подій, які для багатьох присутніх вже були далекою історією. Зустріч пройшла цікаво і змістовно.

Ніна Кулакова-Сікора,
пресова референтка
33-го Відділу ім. Л. Українки.

ДІЯЛЬНІСТЬ 100-ГО ВІДДІЛУ СУА В КАРТЕРЕТІ

100-ий Відділ СУА в Картерет продовжує акцію висилки пакунків з одіжжю, іграшками, ліками та іншими речами сиротинцям в Україні. Щоб зібрати фонди, влаштовано в суботу 27 листопада чайний вечір для місцевої громади. Під час вечора влаштовано лотерію, а також висвітлено фільм зі святкування 8-ої річниці незалежності України в Києві.

На чайний вечір загощила референтка Стипендійної акції СУА Люба Більовщук, Марія Бонено (голова 98-го Відділу) та Оріся Яцусь (скарбник стипендійної акції).

Відділ також проголосив збірку одягу в обох українських церквах Картерету і відгук був дуже позитивний. Після свят заплановано запакувати зібрані речі та вислати до кількох сиротинців в Україні.

100-ий Відділ, як і попереднього року, взяв участь в Етнічному фестивалі, який відбувся 3 жовтня, 1999 в Hungarian American Citizens Club, Woodbridge, N.J.

Відділ приготував виставку українського народного мистецтва (вишиванки, кераміка, різьба, гердани і інше), а також традиційні різдвяні та великодні страви та інформації про Україну, Український Музей в Нью-Йорку та Український Гарвардський Інститут.

Також українська танцювальна група при православної церкви св. Димитрія в Картерет, Н.Дж. взяла участь в програмі фестивалю.

*Членки Відділу Марія Васічко і Оксана Кузишин.
Members of UNWLA Branch 100 in Carteret.*

Українська виставка та виступ танцювальної групи звертали на себе велику увагу глядачів, а місцеві члени уряду висловили членкам СУА своє признание.

Відділ дістав запрошення від Американської Мадярської Фундації в Нью Бронсвік, Н.Дж. взяти участь у виставці різдвяних ялинок різних народів, яка почнеться 5 грудня і триватиме до кінця січня 2000 р. Крім того, управа Colonia High School запросила наших членок загостити до школи і розказати учням про українські звичаї та традиції.

О. Кузишин.

Доповнення до біографії Анастазії Хариш, поміщеної у січневому числі нашого журналу.

Під сучасну пору, з огляду на слабке здоров'я після важкої операції, п. Анастазія Хариш не може активно включитися у працю, але постійно тримає зв'язок зі своїм 22-им Відділом СУА в Чикаго, цікавиться діяльністю Округу і також Централі СУА в Нью-Йорку.

Підсумовуючи її визначну діяльність, бажемо підкреслити, що вона була відзначена за 50-річне членство в нашій організації. За віддану працю на користь 22-го Відділу СУА, Округу СУА в Чикаго та Головної Управи СУА її нагородили Почесним головством Відділу і Округу та Почесним членством СУА. За визначну громадську діяльність на терені Чикаго, Український Конгресовий Комітет Америки, відділ Ілліной, нагородив Анастасію Хариш Грамотою заслуги.

Крім того у біографії подано, що після приїзду до Америки вона на знала про долю

батьків, яких більшовики вивезли в Сибір, засудивши на 15-річне заслання. Проте, правдою є, що Анастазія Хариш, після багатьох років інтенсивних розшуків, знайшла матір і батька в Польщі, де їм, як польським горожанам, після відбуття заслання дозволили переїхати, і виклопотала дозвіл на їх приїзд до Америки. Тут вони померли і є поховані в Чикаго.

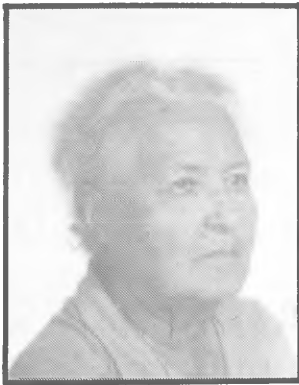
Також прізвища родин, з якими вона в Чикаго заприятелювала є панство Дзидзани і Заброські.

Почесній членці Союзу Українок Америки Анастазії Хариш бажемо скорого видужання і повернення до активної громадської діяльності.

Шановній Іванні Горчинській щиро дякуємо за статтю і доповнення враховуючи, що матеріали ми просили підготувати в короткому терміні, а Анастазія Хариш перебувала в лікарні.

Ред.

ВІДИЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ТЕОДОРА БЛАЖКЕВИЧ

З волі Всевишнього 11 жовтня 1999 р. відійшла від нас Почесна голова, довголітній скарбник і примірна членка 63-го Відділу СУА у Воррен, Мі. **Теодора Блажкевич**. Вона народилася 27 серпня 1911 року в Мостиськах в родині Григорія і Анни Бутитер. У Перемишлі закінчила торговельну школу. 1937 р. вийшла заміж за Теофіля Блажкевича і родина замешкала в Стрию. З приходом радянської влади, виїхали на Захід. Перебували в Регензбурзі (Німеччина). В 1949 р. виїхали з малою донею до США і замешкали в Дітройті. Улаштувавшись, включилися в громадське життя. Були відданими прихильниками Пласту, за що були відзначені на 50-літньому ювілеї Пласту.

Теодора стала членкою 63-го Відділу СУА ім. Софії Русової. Стала головою і впродовж 20 літ провадила взірчево касу. За працю членки номінували її Почесною головою Відділу. Незважаючи на слабе здоров'я, обов'язки сповняла віддано в СУА і в Марійській Дружині, при церкві Непорочного Зачаття. Смерть прийшла несподівано. На поминах голова Відділу Ольга Гриньків зворушливо попрощала дорогу членку. Теодора спочила біля чоловіка. Прощаємось з Тобою, дорога сестро-союзанко, а доні Наді з родиною складаємо щирі співчуття.

Вічна Тобі пам'ять!

**Управа і членки
63-го Відділу СУА.**

АННА ГЛИНСЬКА

5 жовтня 1999 року відійшла у вічність членка 33-го Відділу СУА **Анна Глинська**.

Народилася Анна в родині Мучіїв в м. Куткір на Львівщині перед початком Першої світової війни. Про високий рівень національної свідомості родини Мучіїв говорить те, що два брати Анни були Січовими стрільцями, а найстаршого брата на очах жінки та дітей розстріляв більшовицький комісар. У Львові Анна закінчила технічну школу, розпочала працю у видавництві Тиктора. Вона мала чудову пам'ять, почуття вродженого такту та товариської взаємодопомоги, добре орієнтувалася в різних ситуаціях. Завдяки цим здібностям та високій національній свідомості Анна врятувала від знищення не один примірник українського часопису, конфіскований польською цензурою. Була репортером під час судових процесів Біласа та Данилишина.

Згодом Анна вийшла заміж за Осипа Боднарівича — одного з чільних українських редакторів, народився син Омелян. Перед Другою світовою війною разом з чоловіком вони починають видавати журнал "На зустріч", але всі їхні творчі плани перериває війна. До труднощів воєнного періоду долучається й особисте горе — несподівано від ата-

ки серця помирає чоловік у 1944 році. Залишившись одна з дитиною, Анна знаходить сили для продовження громадського життя, вступає в Союз Українок. Разом з іншими членками доставляє харчі і одяг військово-полоненим українцям в Цитадель. Перед приходом більшовиків Анна покидає рідний край і подається на еміграцію. Доля заносить молоду вдову з дитиною в один з переселенчих таборів в Німеччині. Там вона знайомиться з Романом Глинським, і у 1954 році вони одружуються, і вже новою родиною переїжджають до Америки. Поселяються в Клівленді. Анна включається в життя української громади — співає в хорі, продовжує діяльність в СУА, матеріально допомагає не лише родині, але й знайомим в Україні. Дуже багато праці вклала вона у впорядкування збірки української національної ноші, була секретаркою в комітеті "Українська спадщина", разом з чоловіком готувала виставки українського народного мистецтва, пропагуючи його не тільки в громаді, а й серед інших мешканців Клівленду. Анна відзначалася надзвичайною працьовитістю в усіх ділянках громадського життя. Вона належала до Музею-Архіву в Клівленді, в СУА була членкою Контрольної комісії 33-го Відділу, не обмежуючись лише своїми прямими обов'язками, вона завжди активно включалась у підготовку різних імпрез та виставок, була щедрою на датки потребуючим.

Згідно з волею покійної прах її буде перевезений в Україну і похований біля членів родини в Куткорі.

Членки 33-го Відділу висловлюють щире співчуття залишеним у смутку чоловікові Романові та синові Омеляну з родиною.

**Ніна Кулакова-Сікора,
пресова референтка.**

ДОБРОДІЙСТВО

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 31 ГРУДНЯ 1999 р.

3,500.00 дол. — д-р Іванна Ратич (65);
2,425.00 дол. — д-р Олександра Школьник,
Огайо (33);
по 1,500.00 дол. — Уляна Стек (Канада), Петро
Яросевич;
по 1,000.00 дол. — Богдан і Марія Полянські
(86), "Самопоміч" Нью-Йорк (Округа СУА, Нью-Йорк);
600.00 дол. — д-р Богдан і Богдана Худі (28);
по 500.00 дол. — д-р Марта Войтович (ВЧ), д-р
Ігор і Зеновія Кунаші (Арізона), Бернард і Анна Кравчуки
(86);
450.00 дол. — 76-ий Відділ СУА;
400.00 дол. — Ольга Павлів (34);
350.00 дол. — Богдана Більовщук (4);
по 300.00 дол. — Данило і Люба Більовщукі (4),
д-р Олександр Клос, Огайо; Віра Левицька, Н.Й.; проф.
Іван і Галина Лобаї; 10-ий Відділ СУА; 28-ий Відділ СУА;
по 250.00 дол. — Микола і Лідія Гички (86),
Ірена Т. Гординська (86), Меланія Маззорана (4), Округа
СУА Нової Англії, Нью Гейвен, КТ, 100-ий Відділ СУА;
220.00 дол. — Наталія Змії (86);
210.00 дол. — Ганна Мельничук (24);
160.00 дол. — 45-ий Відділ СУА;
115.00 дол. — Лідія Козак (56);
по 110.00 дол. — Михайлина Баран (89), д-р
Микола і Христина Баранецькі (86), Маруся Головінська
(65), Оксана Мостович (ВЧ), Сестрицтво Покрови
Пресвятої Богородиці при церкві Різдва Пресвятої Бого-
родиці в Нью-Брансвіку (65), Іван і Дарія Турянські (28);
по 100.00 дол. — Христина Більовщук (98),
Дора Борст (65), Володимир і Лідія Величковські (86),
Віра Бацвин-Головінська (65), Соня Кучкуда (56);
75.00 дол. — Марія Кіцюк (119);
по 50.00 дол. — Василина Гординська (63),
Дмитро Недович, 113-ий Відділ СУА;
25.00 дол. — John & Doreen Rudan (86);
21.00 дол. — Рената Бігун (28);
по 20.00 дол. — Зіна Дичій (22), Анна Ковальчук
(22), Іванна Припхан (22), Ольга Турчин;
по 10.00 дол. — Ольга Люшняк (22), Ольга
Мрочко (22).

У ПАМ'ЯТЬ

У п'яту сумну річницю відходу у вічність не-
забутньої **бл. п. Катерини Росоли** складаємо **100.00 дол.** (через 90-ий Відділ СУА) на Тривалій Фонд ім. Лідії
Бурачинської на стипендії студентам народного мис-
тецтва в Україні.

Богдан і Христина Турченкоки.

У пам'ять інженера **бл. п. Ярослава Бігуна**
складаю **50.00 дол.** на Стипендійний Фонд СУА. Дорогий
Наді та родині висловлюю щире співчуття.

Люба Більовщук, референтка стипендій СУА.

Замість квітів на могилу **бл. п. Христі Богосла-
вець** складаємо **30.00 дол.** на Стипендійний Фонд СУА з
призначенням для сиріт в Україні.

Осип і Ярослава Гапії, Глен Спей, Н-Й.

У пам'ять **бл. п. Мирослава Юрчука** на допо-
могу сиротам (учням і студентам) в Україні через
Стипендійний Фонд СУА зложили: **50.00 дол.** — Юрій і
Олександра Раковські; **40.00 дол.** — Адам і Марта Гапії.

Олена Юрчук.

У пам'ять **бл. п. Михайлини Юрчук** на допо-
могу сиротам (учням і студентам) в Україні через Стипен-
дійний Фонд СУА зложили **40.00 дол.** Адам і Марта Гапії.

Олена Юрчик.

У пам'ять **бл. п. Катерини Гичко**, моєї свахи,
складаю **25.00 дол.** на Стипендійний Фонд СУА через
56-ий Відділ СУА.

Леся Яськів.

У пам'ять **бл. п. Михайла Жовніра та Ольги і
Михайла Бачинських** складаємо **50.00 дол.** на Стипен-
дійний Фонд СУА.

Андрій і Марта Бачинські.

Замість квітів на могилу **сл. п. мґра Володими-
ра Кульчицького-Гут** родина та приятелі зложили
1,350.00 дол. під час похоронних обрядів. На бажання
родини — фонд пам'яті покійного при Стипендійній Акції
СУА призначений на стипендії для студентів журна-
лістики в Україні. З вдячністю подаємо імена жертво-
давців: **400.00 дол.** — д-р Ксеня Кульчицька; **по 100.00
дол.** — Юрій і Наталія Дзядів, Богдан і Христя Куль-
чицькі, Христіян і Дзвенислава Кульчицькі, Марія Куль-
чицька-Семанишин, Микола Піхурко, Маркіян і Наталія
Титли, Dr. Frank E. Yeomans; **по 50.00 дол.** — Олена
Бобиляк, Анна Бойчук, д-р Микола і Мотря Богатюки,
Святослав і Гзеля Коцюби, мґр Іван і Лідія Ковбаси.

Д-р Ксеня Кульчицька.

У пам'ять **бл. п. Володимира Кульчицького-
Гут** складаю на меморіальний фонд його імени **100.00
дол.** на Стипендійну Акцію СУА.

Микола Піхурко.

У пам'ять **бл. п. д-р Ірени Крамарчук** складаю
50.00 дол. на Стипендійний Фонд СУА для студентів в
Україні. Родині висловлюю глибоке співчуття.

Віра Сендзік.

З НАГОДИ

З нагоди перших уродин моєї сестринки LEA
VOYTOVICH складаю **100.00 дол.** для сиріт в Україні
через Стипендійну Акцію СУА.

Д-р Марта Войтович, Медисон Вискансон.

Оцінюючи велику працю Стипендійної Акції СУА
складаємо **3,320.00 дол.** (у формі стаків) на стипендії
сиротам в Україні. Нехай праця та жертвенність рефе-
ренток та членів комісії усіх акцій СУА завжди втіша-
ється успіхами! Ця пожертва через 83-ій Відділ СУА,
довголітньою членкою якого є наша мама, Почесна
членка СУА Лідія Черник.

Ігор А. і Наталія М. Черники.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Орися М. Яцусь,
скарбник комісії стипендій
СУА.

Люба Більовщук,
референтка стипендій
СУА.

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

ПОЖЕРТВИ ЗА ГРУДЕНЬ 1999р.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Ірени Семанюк** (через 47-ий Відділ ім. Лесі Українки в Рочестері, Н.Й.) на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням на операцію трирічного хлопчика складають: **104.00 дол.** -- George Yurkiw; **100.00 дол.** -- о. Charyton & Olena Docinanallok, John & Anna Galuga, Iwanna Martynetz; **40.00 дол.** -- Jaroslaw Matkowskyj; **50.00 дол.** -- Ihor Hoshowsky, Stefan Matkowsky, Jurij Roberskyj, Bohdan & Christina Wenglowsky, Katherine Onufryk, Wasyl Semeniuk, Christine Hoshowsky, Eugene & Maria Litosch; **35.00 дол.** -- Daria & Zenon Eliiw; **30.00 дол.** -- Marta & Lesia Semkiw; **25.00 дол.** -- Irena Haftkowycz, Olha Hanushevska, Myron & Irena Rusnak, Wolodymyr & Mirosława Pryjmak, Kateryna & Mychajlo Babiuk, Luba Szmigel, Bob & Helen Snihur, Ludwig & Arianna Bach, Anna Chornobil, George & Daria Hanushevsky, Christina Kowcz, Wolodymyr & Luba Delkewycz, Daria Tyshovnytsky, Tatiana & Rostyslaw Schuter, Natalia Guran; **20.00 дол.** -- Maria Lozynsky, Olha Zownirowyc, Irena Szmigel, Petro & Maria Leshchysyn, Maria Lylak, Anastasia Smereczynska, Zenon & Irena Mychajluk, Myron & Halia Tyckyj, Oksana Lonkewycz, Mychajlo & Daria Lesiw, Christene & Peter Dziuba, Iwan & Maria Kramarchuk, Luba Dombchewska, John Luchkanych; **15.00 дол.** -- Gordon & Lidia Chomiow, Kateryn Panych; **10.00 дол.** -- Maria Kachnekewych, Isabel Omecinskyj, Lubomyr & Luba Bilyk, Helene Pavlichko, Stefania Telego, УКС Проведіння, Andrij Jarish, Anna Sochocka, Maria Syplywa, Maria Sypniak, Lesia & Walter Chivesik, Zoya & Taras Yonyk, Stefania Bizok, Emma Ada, Maria Zanochewska, Olha Chervinsky, Kateryna Laluk, Katerine Szczur, Anna Waskiw, Family Siolkowsky, Ann Andrews, Hanya & Bohdan Dombchewskyj, Joseph & Maria Kostiw, Iwan Jurkiw, Luba Choma, Anastasia Luchanko, Nadia Petryk, Stefania Gudcz; **5.00 дол.** -- Fenny Nadiak, Tamara Bilyk. **Разом 1,889.00 дол.**

Ірина Руснак, голова.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Володимира Загвоцького**, чоловіка нашої членки Катерини, складаємо **25.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА. Родині висловлюємо щирі співчуття.

91-ий Відділ СУА в Бетлегем, ПА.

У світлу пам'ять моєї тети Стефи Федик (Кузьо) складаю (через 93-ий Відділ СУА в Гартфорд Кон.) **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням на допомогу сиротам в Україні.

Мирослава Кузьо з родиною.

ДОПОМОГА "БАБУСЯМ"

10-ий Відділ СУА у Філадельфії складає **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням на допомогу "Бабусям" в Україні.

Галина Утриско, скарбник.

ЖЕРТВОДАВЦІ

93-ий Відділ СУА Гартфорд Кон.....**200.00 дол.**
"Самопоміч" Федеральна Кредитівка
в Нью-Йорку .....**4,000.00 дол.**
86-ий Відділ СУА в Юніон, Н. ДЖ .....**250.00 дол.**

ДАТКИ

89-ий Відділ складає на допомогу "Бабусі" – **110.00 дол.**,
на Медичний Фонд – **50.00 дол.**,
на Суспільну Опіку – **150.00 дол.**,
на сиротинець – **100.00 дол.**

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ СУА

У пам'ять **Михайла Жовніра та Ольги і Михайла Бачинських** складаємо 100.00 дол. на Фонд Чорнобиля СУА.

Марта і Андрій Бачинські.

ЖЕРТВОДАВЦІ

93-ий Відділ СУА в Гартфорд, Кон.....**200.00 дол.**
Antoni Trzeciak and Nadia Trzeciak **\$20.00**

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Романна Кекіш,
скарбник Суспільної
Опіки СУА.

Надія Шмігель,
референтка Суспільної
Опіки СУА.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "Н.Ж."

ДАТКИ ВІД 1 ВЕРЕСНЯ ДО 31 ГРУДНЯ 1999 р.

250.00 дол. — 86-ий Відділ СУА в Ньюарку, Н.Дж.;
100.00 дол. — 93-ий Відділ, Гартфорд, КТ.
70.00 дол. — д-р Н. Кмета-Теребус;
50.00 дол. — Марія Лібер, 102-ий Відділ СУА, в Індіані;
30.00 дол. — Ярослава Гудзяк;
по 20.00 дол. — Стася Зизномирська, Марта Караман, Софія Леськів, Марія Дурбак, Христина Свищук;
по 10.00 дол. — Ліда Захарків, Оксана Колінко, Еляна Іваничко, Ірена Лончина, Світослава Барусевич, Оксана Климович, Пат Васирина, Неоніла Кузич, Іванна Коць;
по 5.00 дол. — Анна Столярська, Корнелія Лонкевич.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **д-ра Михайла Гука** складаємо **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дружині Лялі, доні д-р Мотрі і синові Андрієві висловлюємо щирі співчуття.

Дарія Михайлів-Пончич з родиною.

Замість квітів на свіжу могилу **д-ра Климентія Rogozinського** складаємо **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дружині Олі висловлюємо щирі співчуття.

Дарія Михайлів-Пончич з родиною.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Івана Головка**, чоловіка нашої членки Софії Головка, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.

Членки 19-го Відділу СУА в Трентоні.

У пам'ять інженера **бл. п. Ярослава Бігуна** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а дорогій Надії висловлюю щире співчуття.

Іванна Ратич.

Вшановуючи світлу пам'ять журналіста-редактора, **бл. п. Геннадія Которовича**, у 35-ту річницю його смерті складаємо **35.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Сестра Надія Дидинська з родиною.

У пам'ять **бл. п. Лесі Зарицької**, матері нашої членки Христини Плав'юк, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

29-ий Відділ СУА, Чикаго.

У пам'ять моїх батьків **Дмитра і Лідії** складаю **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Аріядна Бах.

Членки 29-го Відділу СУА ім. 500 Героїнь Кінгіру вітають 22-ий Відділ СУА з нагоди святкування 50-ліття діяльності, складаючи **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Прийміть нашу подяку за те, що Ви своїм добрим прикладом праці та обов'язковості заохочували інших іти Вашими слідами. Це з Вашої ініціативи, майже 40 років тому, повстав наш 29-ий Відділ. Сердечно бажаємо здоров'я і сили до дальшої праці! Многая літа!

За 29-ий Відділ, Єва Зеленко, голова.

У світлу пам'ять **Дмитра Жагряя**, чоловіка нашої членки Марії, складаємо **110.00 дол.** на Пресовий

Фонд журналу "Наше Життя": **по 20.00 дол.** — П. Шпачинська, З. Зарицька, І. Солтис; **по 10.00 дол.** — О. Мандибур, Х. Подолук, В. Погороцька, С. Саґата, Ю. Захарія. Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Управа і членки 103-го Відділу СУА в Гемпстеді.

У пам'ять **бл. п. Ліди Гечі**, довголітньої членки 65-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку **150.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" склали: **по 20.00 дол.** — Наталка і Іван Головинські, Дора і Герман Борсти, Слава і Володимир Стойки, Дем'ян Геча, Іванна Ратич; **по 10.00 дол.** — Стефа і Роман Старожитники, Кекілія Дибайло, Ірена Старожитник, Соня і Юрій Лонишини, Тирса і Іван Павляки.

У світлу пам'ять **бл. п. Ліди Гечі**, довголітньої членки 65-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку складаємо **10.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо глибоке співчуття.

Членки 65-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

СПРОСТУВАННЯ

У січневому числі журналу (стор. 29, ліва колонка, третя пожертва на Пресовий Фонд "Нашого Життя" слід читати: "У світлу пам'ять **бл. п. Марії Шкільник**, матері членки 47-го Відділу СУА Марії Лещинин, складаю **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Любомира Хома.

Перепрошуємо за недогляд.

Адміністратор "Нашого Життя" **М. Оріся Яцусь.**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 30 ВЕРЕСНЯ 1999 р.

(Продовження)

У пам'ять моїх колеґ **д-ра Зенона Каратницького, д-ра Климентія Рогозинського і д-ра Петра Мірчука** складаю **300.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Д-р Олександр Лятишевський.

Замість квітів на свіжу могилу мого кузена **бл. п. д-ра Зенона Каратницького** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ (через 64-ий Відділ СУА).

Люба Раковська.

У пам'ять дорогого кузена **бл. п. Мирослава Кліма** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Богдан і Таня Осадци.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Павла Турули** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Інж. Ярослав і Ярослава Букачевські.

У пам'ять нашої мами **бл. п. Параскевії Остап'як** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ярослава і Іван Лучечки.

На свіжу могилу моєї бабусі **бл. п. Параскевії Остап'як** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Адріяна Лучечко-Аморделусо.

У світлу пам'ять **бл. п. Параскевії Остап'як**

складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Володимир і Богдана Служи.

У пам'ять **бл. п. Параскевії Остап'як** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Володимир і Анна Рак.

У пам'ять **бл. п. Івана Заяця** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

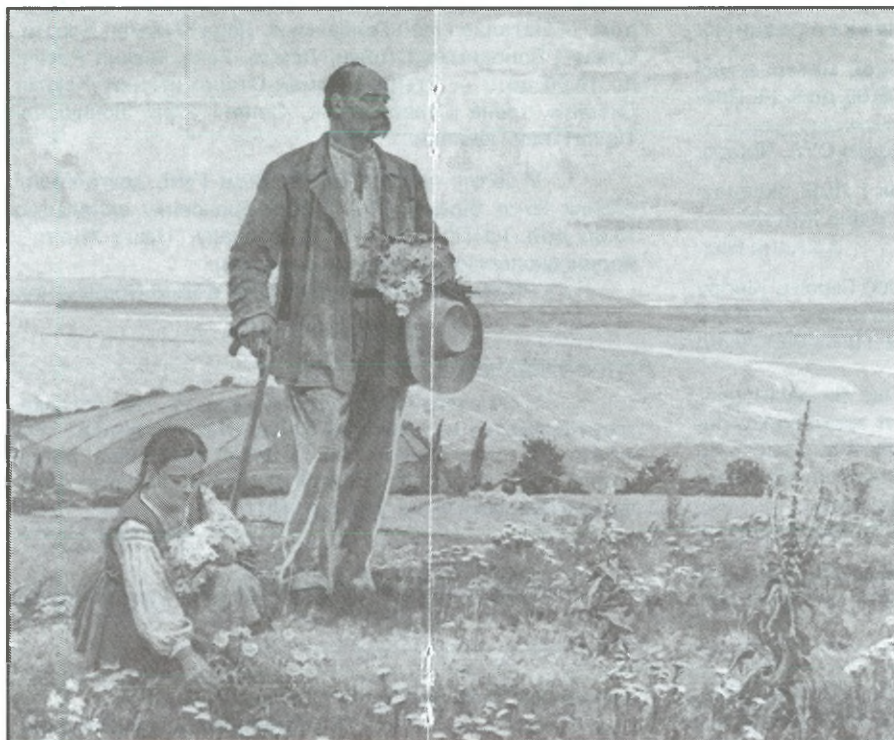
Левко Майстренко.

Замість квітів на свіжу могилу **св. п. Марії Касіян**, яка померла 25 серпня 1999 р. на 95-му році життя, складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Д-р Осип Оришкевич.

У пам'ять **св. п. Марії Касіян** пожертви на Будівельний Фонд Українського Музею зложили: **600.00 дол.** — Зореслава і Володар Кузики; **500.00 дол.** — д-р Ярема Дубик; **по 200.00 дол.** — Ольга Дубик, Дарія Кузик, Віра Сендзік, Роман і Наталія Кузики, д-р Нестор і Ніля Сендзіки; **150.00 дол.** — Лідія Ковальчук; **100.00 дол.** — Сергій і Марія Ковальчуки; **по 50.00 дол.** — Наталія Дубик, Марта Данилюк, Уляна Коропей, Роман Коропей; **по 25.00 дол.** — Люба Мриглоцька, Петро і Ірена Плиси, Орест і Святослава Менцінські, о. Богдан і Надія Желехівські, Іван і Оксана Микитини; **по 20.00 дол.** — Юстина Надрага, Микола Шлапак, Мирон і Богдана Осадци, Ярослава Лабка; **15.00 дол.** — Lucille, Gene & David Santarelli; **по 10.00 дол.** — Михайло і Туся Бойцуні, Катерина Мізюк, Бронислава Скорупська, Микола і Тамара Веремієнки. Збіркою займався 19-ий Відділ СУА в Трентоні.

Закінчення в наступному числі.

БІЛЯ ПОРТРЕТА

Чий так щиро до нас
Усміхнувся портрет?
То Шевченко Тарас —
Наш великий поет.

Леонід Полтава

Тарас Шевченко

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолю верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,

Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

Катерина Перелісна

КВІТОЧКА

Розквітла в полі квіточка,
Синенька та ясна,
Шумить-співає річечка:
“Весна! Весна! Весна!”

Цілує ясне сонечко
У лісі гілочки,
А вітер під віконечко:
“Виходьте, діточки!”

Ідіть до поля чистого,
Там жайворон співа,

Від сонця променистого
Травиця ожива...”

Шумить-співає річечка:
“Весна! Весна! Весна!”
Радіє в полі квіточка,
Синенька та ясна.

ЖУРАВЛІ

Прилетіли журавлі,
Сіли в полі на ріллі,
То пасуться, то курличуть, —
Мабуть це Весну вже кличуть.

Ходять довгі журавлі,
Щось вишукують в землі,
Щось воркують, щось віщують
Вже Весну, здається, чують.

А здаля вже крався лис...
Ший витягли, знялись,
Закурликали з-під хмари
І злетіли на мочари.

У квітках летить Весна,
Журавлів шука й не зна,
Що вони їй вістунами
Відчиняють всюди брами.

Линуть в небі журавлі,
А курличуть до землі...
Линуть сірими ключами,
Відмикають білі брами.

Наталя Забіла

ЛАСТІВКИ

Пригріва весняне сонце. В рівчаках
біжать струмки.

Метушаться за віконцем метушливі
ластівки.

Вже останній сніг розтанув. Тепло.
Весело. Весна!..

Яся встане вранці-рано та відразу —
до вікна:

— Чом це, мамо, пташенята до вікна
летять щомить? Це вони до мене в хату,
мабуть, хочуть залетіть? Відчини віконце,
мамо, хай вони сюди летять! Я дивитимусь,
руками я не буду їх займати!

Підлетіли. Відлетіли. Тільки крильця
— блим та блим!

— Це вони будують вміло для своїх
маляток дім. Все працюють безупинно, не
марнують, бачиш, час. Грудочки м'якої глини
в дзьобах носять раз у раз.

Скоро буде тут гніздечко, добре
зліплене з землі. В нім лежатимуть яечка у
м'якесенькім кублі.

Потім будуть пташенята, ненажери —
просто страх! Цілий день їм батько й мати
все носитимуть комах.

Підростуть в маляток крила, мати їх
навчить літати, — так, як мама Ясю вчила в
книжці літери читати.

А тоді настане осінь... Стане зразу
холодніш.

Вранці ляжуть білі роси на травичку,
на спориш...

— Взимку ж, мамо, пташенятам буде
холодно в гнізді! Правда, ти до мене в хату
всіх їх пустиш отоді?

— В теплий край тоді далеко полетять
усі пташки: журавлі, качки, лелеки і маленькі
ластівки.

А як буде знов надворі тепло, весело,
весна, — прилетять пташки з-за моря знов до
нашого вікна!

СМАЧНОГО!

РИБА

ПЕЧЕНИЙ ЛОСОСЬ

**1, 1/2 фунта філе лосося
сіль, перець, олія, розмарин**

Помити та обсушити кусочки філе. Вкласти шкуркою вниз на змащений олією лист. Посолити, поперчити, скропити злегка олією. Побіч риби покласти галузку розмарину, якщо хтось любить цей запах. Пекти в печі нагрітій до 400° 20-30 хвилин, перевірити чи риба готова. Тривалість випікання залежить від товщини риби.

Подаємо цю страву з картопляним п'юре та кропивою підливою, а також зеленою салатою.

ОКУНЬ З ВИНОМ

**1,2 фунтовий кусник окуня
1/2 горнятка тонко нарізаної со-
лодки цибулі
1 горнятка терпкого білого вина
сіль, перець
1 горнятка вершків
1 ложка масла
1/4 горнятка квасної сметани**

Піч нагріти до 400°. Рибу накласти у плоский, відповідної величини посуд на верству цибулі. Посипати сіллю і перцем, залити – вином, додати вершки, накласти зверху кусочки масла і пекти 25 хвилин. Перевірити чи готова. Додати квасну сметану, змішати з плинном у посудині і ще допекти 5 хвилин.

РИБА У ПІДЛИВІ

Якщо варимо холодець з риби, треба її покласти у простиглий плин і варити на легкому вогні помалу – тоді холодець буде запашний і смачний. Якщо варимо рибу і хочемо зберегти її смак, тоді вкладаємо її у плин, який кипить, знижуємо температуру і далі варимо повільно до готовності. Тоді подаємо рибу окремо, а з плину виготовляємо підливу та поливаємо нею рибу вже на полумиску. Плин до риби звичайно вариться з води до якої даємо цибулю, моркву, селлер, пахучий перець, лавровий листок, можна додати біле вино. Якщо це має бути холодець, тоді заливаємо рибу простиглою і процідженою юшкою, якщо підлива до риби – тоді потрібно перетерти

зварену ярину крізь ситко, ще доварити, щоб відпарувати непотрібну кількість рідини і заправити крохмалем і посипати сіллю, перцем. Можна заправити жовтком або засмажкою.

ПЕЧЕНИЙ ЦУПАК

**1 великий або два малі цупаки
1 горнятко білого вина
1 горнятко сметани
1 ложка цитринового соку
1 ложка масла**

Рибу помити, просушити, посолити і покласти у великий горщик. До іншого посуду влити вино, сметану, цитриновий сік, додати масло. Все підігріти, залити цим плинном рибу і тушувати в печі, нагрітій до 350°, до готовності. Вийняти рибу на полумисок. Підливу, якщо рідка заправити засмажкою, додати до смаку сіль, перець і полити рибу.

ПСТРУГ З СОУСОМ З ТРИМБУЛЬКИ

**Почищені чотири пструги /без
хвостів і поплавців/
борошно, змішане з сіллю і перцем
1-2 ложки масла
2 ложки білого вина
1 горнятко солодкої сметани
3 ложки посіченої тримбульки
сіль, перець**

Помиту рибу викачати в борошні і вкласти на легко змащений лист, скропити розтопленим маслом. Пекти в печі нагрітій до 400° 10-15 хвилин, поливаючи маслом, поки шкурка на рибі стане хрупкою. Якщо риба не готова – знизити температуру до 325° і допекати ще 5 хвилин. Окремо заварити вино, щоб трохи випарувало, долити сметану і варити далі, доки не загусне, укінець досипати густо нарізану тримбульку. Коли риба зарум'яниться, викласти на полумиску, полити соусом та прибрати тримбулькою і кружальцями цитрини. Подавати з молодою картоплею та поділеними на частинки брокколями.

БІЛА РИБА В СТАНІОЛІ

**1 фунт (6 філе) риби
2 ложки масла
1/2 чайної ложечки гірчиці
1 ложка дрібно нарізаної зеленої
цибульки
1 чайна ложечка цитринового соку
1 зубчик часнику**

Піч нагріти до 375°. Помити рибу і висушити. Всі інші складники втерти разом у малій мисочці. Приготувати три картки станіолі, на кожен покласти 1 кусник риби, змастивши їх перед тим маслом. Накрити рибу тими кусниками які залишилися, посолити і поперчити, обгорнути станіолею. Поставити ці три пакети в одну плоску посудину і пекти 20-25 хвилин. Попробувати чи готова. Подавати свіжо спечену. Прибрати зеленою петрушкою і кружальцями цитрини.

СКОРИЙ ОБІД НА ДВІ ОСОБИ

**1 ложка масла
2 половинки курячих грудинок без
костей
1/2 горнятка нарізаної цибулі
1 великий нарізаний помідор
1 ложка соусу "Worcestershire"
1/2 чайної ложечки сухої гірчиці
1/2 чайної ложечки солі
1/4 ложечки чорного перцю, змеленого
гарячий риж**

Розігріти масло в сковороді, до гарячого, вкласти грудинки і смажити 5 хв., щоб були рум'яні з обох боків. Додати цибулю, варити дві хвилини, додати помідор "Worcestershire", гірчицю, сіль і перець. Довести до кипіння, зменшити вогонь, накрити і тушувати до м'якості (20 хвилин). Подавати з рижом.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Іванна Рожанковська
Анна Кравчук

Ірина Куровицька — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Томоруг
Софія Геврик

Оксана Фаріон

Мотря Воевідка-Слоневська

Варка Бачинська
Омеляна Рогожа
Олена Паславська
Рома Лісович
Ярослава Рубель
Марта Богачевська-Хомяк
Ірина Стецьків

РЕФЕРЕНТУРИ

Надія Шмігель
Катерина Івасишин
Марія Пазуняк
Люба Біловощук
Ольга Тритяк
Марта Пеленська

— 1-ша заступниця голови
— 2-га заступниця голови для справ організаційних
— 3-тя заступниця голови для справ культури
— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
— протоколярна секретарка
— кореспондент. секретарка
— скарбник
— фінансова секретарка
— для справ преси
— вільний член
— вільний член

— суспільної опіки
— виховна
— музейна
— стипендій
— архівальна
— екології

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Лідія Колодчин — Дітройт
Марія Раковська — Філадельфія
Олександра Кіршак — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Марія Полянська — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Любомира Калін — Чикаго
Марта Рудик — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Центральний Нью-Йорк
Марія Одежинська — зв'язкова далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Таїсса Турянська — член
Лідія Черник — член
Надія Цвях — заступниця
Рома Шуган — заступниця

Ірена Чабан — головний редактор журналу "Наше Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англомовної частини журналу

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Iwanna Rozankowskyj
Anna Krawczuk

Iryna Kurowyckyj — President

EXECUTIVE COMMITTEE

María Tomorug
Sophia Hewryk
Oxana Farion
Motria Voyevodka-Slonievsky
Barbara Bachynsky
Omelana Rohoza
Olena Paslawsky
Roma Lisovych
Jaroslawa Rubel
Martha Bohachevsky-Chomiak
Irena Stecki

— 1-st Vice President
— 2nd VP — Membership
— 3rd VP — Culture
— 4th VP — Public Relations
— Recording Secretary
— Corresponding Secretary
— Treasurer
— Financial Secretary
— Press
— Member-at-Large
— Member-at-Large

REGIONAL COUNCILS

Lidia Kolodchyn — Detroit
Maria Rakowsky — Philadelphia
Alexandra Kirshak — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Maria Polanskyj — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Lubomyra Kalin — Chicago
Marta Rudyk — New England
Theodosia Kushnir — New York - Central
Maria Odezhynska — Liaison for Branches-at-Large

STANDING COMMITTEES

Nadia Shmigel
Katherine Iwasyshyn
Maria Pazuniak

Luba Bilowchtchuk
Olga Trytyak
Marta Pelensky

— Social Welfare Chair
— Education Chair
— Art/Museum Chair
— Scholarship/Student Sponsorship Program Chair
— Archives Chair
— Ecology Chair

AUDITING COMMITTEE

Joanna Ratyck — Chair
Taissa Turiansky — Member
Lidia Czernyk — Member
Nadia Cwiach — Alternate
Roma Shuhan — Alternate

Ірена Чабан — Editor-in-Chief "Our Life"
Тамара Стадниченко — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 533-4646; Fax: (212) 533-5237

Електронна пошта / e-mail: irynak@aol.com
<http://www.unwla.org/index.html>

Адміністратор бюро — **Наталія Дума**
Office administrator — **Natalia Duma**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.
Адміністратор-бухгалтер журналу "Наше Життя" — **Орися Яцусь**
Business Administrator "Our Life" — **M. Orysia Jacus**
Tel. & Fax (732) 441-9377

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

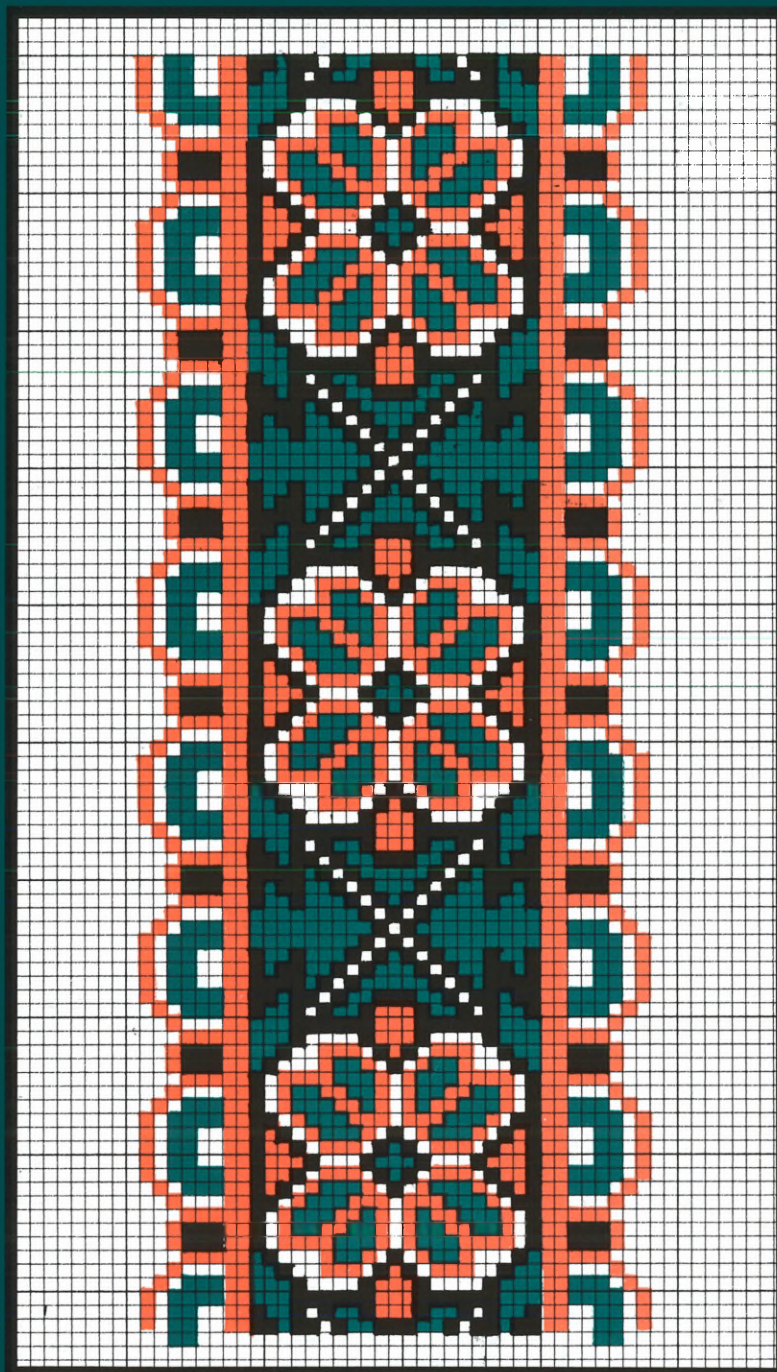
171 Main Street, P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Tel.: (732) 441-9530; Fax: (732) 441-9377
Luba Bilowchtchuk, Chair

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947
E-mail: UkrMus@aol.com

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at
Additional mailing offices (USPS 414-660).

108 Second Avenue, New York, NY 10003

"Южно-руссій орнамент". А. Лисенко, 7 видання І. А. Розова. Київ, 1886 р.

Із збірки Євгенії Бачинської-Федусевич. Вишивати Д.М.С. зеленими ч. 319, помаранчевими ч. 900 і чорними.

Ornament. A. Lysenko, 7th edition I. A. Rozov. Kyiv, 1886. From the collection of Evhenia Bachynska-Fedusevych.

DMC green 319, orange 900 and black.